

Zimzelen 2

[revija PV Centra starejših Zimzelen Topolšica, april 2011]

PV Center starejših Zimzelen

**Časopis
PV Centra
starejših
PV Zimzelen
april 2011
številka 2
letnik 2**

**Naslovnica:
Prvo
pomladansko
sonce**

Izdajatelj: PV Zimzelen
Uredništvo: Glavna in odgovorna urednica: Diana Janežič
Naslov: PV Center starejših Zimzelen, Topolšica 78 A,
3326 Topolšica, tel. 03/896-3710
Uredniški odbor: Andreja Štefan Bukovič, predsednica
Diana Janežič, glavna in odgovorna urednica
članice: Marjana Kugonič, Janja Koželj,
Veronika Balažič, Kristina Vah
Oblikovanje: Ivo Hans Avberšek, StudioHtz, HTZ Velenje
Tisk: HTZ Velenje, I.P., d. o. o., Velenje
Naklada: 400 izvodov

Občasnik Zimzelen prejemajo zaposleni in
stanovalci PV Centra starejših Zimzelen
brezplačno. Davek na dodano vrednost po
stopnji 8,5%.

kazalo

- 4 **14. Strateška konferenca**
Skupine Premogovnik Velenje
- 5 **Predstavljamo enote: Kuhinja**
- 8 **Jaz pa pojdem** na Gorenjsko
- 11 **Slava božanstvu črnega psa**
v našem Zimzelenu
- 12 **Spremenjeno obnašanje**
starostnika
- 14 **Branje je poceni** telovadba
za možgane
- 15 **Knjižne čajanke**
- 17 Knjiga **Pomagajo mi živeti**
- 19 **Pesniški kotichek Feryja** SMOLE
- 20 **Moj novi dom**
Zimzelen v Topolšici
- 22 Pot skozi življenje **Kristine Vah**
- 24 **Trije zimski klepeti**
- 27 **O Primožu Peterki**
iz prve roke
- 28 **Z Nežo Maurer** med njenimi
pesmimi in življenjsko zgodbo
- 30 **Naša Vera** bi bila alfa samec,
če bi bila moški
- 31 **Pri nas se dogaja:** novo leto,
Kajuhov dan, koncerti,
pustovanje ...

Leto prostovoljstva

Svet Evropske unije je 24. novembra 2009 razglasil leto 2011 za **evropsko leto prostovoljnih dejavnosti za spodbujanje aktivnega državljanstva**, kratko **evropsko leto prostovoljstva**. S tem so se potrdila prizadevanja evropskih in nacionalnih prostovoljskih centrov, mrež, tudi slovenske, da bi Evropska unija z razglasitvijo prikazala pomembnost prostovoljskega dela in intenzivneje skrbela za njegov razvoj.

Slogan leta prostovoljstva je postal: »**Bodi prostovoljec, spreminjaj svet!**«.

Evropsko leto prostovoljstva je praznovanje in izziv hkrati. Je praznovanje 100 milijonov Evropejcev, ki svoj čas in znanje namenjajo ljudem v stiski in tako prispevajo k skupnosti: upokojen učitelj umetnosti nudi predavanja o evropskih mojstrovinah tujim obiskovalcem v muzeju, dijak bere zgodbe bolnim otrokom v bolnišnici, nekdanji igralec nogometa v državni ligi vodi treninge v lokalnem nogometnem klubu. Pomoč lahko nudimo na tisoče načinov. Svet bi bil mnogo slabši brez prostovoljcev!

Prostovoljstvo je družbeno koristna brezplačna dejavnost posameznikov, ki s svojim delom, znanjem in izkušnjami prispevajo k izboljšanju kakovosti življenja posameznikov in družbenih skupin ter k razvoju solidarne, humane in enakopravne družbe. Prostovoljstvo krepi medsebojno solidarnost ljudi, spodbuja razvoj človeških zmožnosti in vseživljenjskega učenja, zagotavlja družbeno povezanost in sodelovanje pri reševanju težav posameznikov in družbe.

Leto prostovoljstva predstavlja pomembno priložnost, da predstavimo pomen prostovoljstva in razširimo njegov krog. K temu bodo prispevali tudi ambasadorji evropskega leta prostovoljstva, ki so v Sloveniji: Anton Koren, Petra Matos, Anica Mikuš Kos, Darko Nikolovski, Vlasta Nussdorfer, Magdalena Strmšek, Živa Vadnov, Barbara Miklič Türk in Boštjan Klun.

V PV Zimzelen pomen in učinke prostovoljstva zelo dobro poznamo. Med cilji delovanja PV Zimzelen sta tudi ta dva:

- povezovanje z okolico z namenom vključevanja občanov v delo in življenje PV Zimzelen ter prepoznavanja institucije v lokalnem okolju,
- razvijanje kulture prostovoljstva in solidarnosti, vključevanje starejših in mladih prostovoljcev v dejavnosti in družabništvo v PV Zimzelen.

V sedemnajstih mesecih, odkar je center odprt, smo gostili več kot 30 posameznikov v različnih vlogah in pri različnih nalogah ter prav tako okoli 30 društev in skupin s številnimi posamezniki, ki so k nam prinesli pesem, glasbo, igralske nastope, z nami sodelovali v ustvarjalnih delavnicah, pogovorih, pripravili zanimiva predavanja, se družili s stanovalci in jim nudili različno pomoč. Vsakdo je bil dobrodošel, vsakega smo bili veseli, vsakemu smo hvaležni za njegov čas, trud, znanje, talente, ki jih je delil z nami. Zahvaljujemo se vsem in vsakemu posebej!

Prav pa je, da posebej omenimo naše bogato sodelovanje z lokalnim okoljem. Krajanje Topolšice, člani Turističnega društva Topolšica, otroci iz osnovne šole in vrtca so naši posebej pogosti gostje. Spletli smo prijateljske vezi, postali so del nas in nam bi bilo dolgčas brez njih.

V PV Zimzelen bomo zaznamovali leto prostovoljstva, a druženje s prostovoljci bomo gojili tudi potem, ko se bo izteklo. Kajti svet bi bil resnično mnogo slabši brez prostovoljcev!

Diana Janežič

14. Strateška konferenca Skupine Premogovnik Velenje

Premogovnik Velenje po ustaljeni praksi nadaljuje vsakoletno preverjanje svojih strateških usmeritev in tako je bilo tudi letos na 14. Strateški konferenci Skupine Premogovnik Velenje, ki je potekala 10. in 11. marca na Golteh.

Letošnja konferenca je dala velik poudarek dejavnostim, ki bodo prispevale k preživetju dokaj zahtevnega leta 2011. To je leto, v katerem se v Premogovniku Velenje srečujejo z uresničevanjem ostro postavljenega poslovnega načrta matične družbe in odvisnih družb. Doseganje izhodiščne ciljne cene 2,25 EUR/GJ energije v letu 2015 je njihova obveza, ki bo omogočila odkopavanje premoga in s tem nova delovna mesta v Šaleški dolini vse do leta 2054. Za doseg tega cilja pa je treba nekatere dejavnosti izpeljati že zdaj oziroma jih že nekaj časa izvajajo.

Razvojni projekti Premogovnika, ki so bili predstavljeni prvi dan, so usmerjeni v racionalizacijo proizvodnega procesa in drugih dejavnosti v smislu zniževanja stroškov in pridobivanja višjih prihodkov izven dejavnosti premoga ter v čim višjem črpanju nepovratnih sredstev za financiranje naših dejavnosti.

Drugi dan je bil namenjen pregledu razvojnih načrtov družb znotraj Skupine Premogovnik Velenje ter je zajemal poročila o njihovem

poslovanju v letu 2010 in poslovne načrte za 2011. Ta del konference so namenili predvsem novim programom in razvojnim projektom, ki prinašajo prihodke na trgih izven prodaje premoga.

Ključnega pomena je strateški cilj, ki pravi, da se morajo družbe v celotni Skupini prilagajati vse zahtevnejšemu in bolj odprtemu trgu. Recesijska leta niso zaustavila naših ambicij po rasti, saj usmeritev glede rasti prihodkov na drugih trgih ostaja. Treba je intenzivirati trženje rudarskih programov. »Le s svojim delom in prilagajanjem konkurenčnemu trgu lahko podjetje dolgoročno preživi. Prepričan sem, da smo tega tudi sposobni,« je prepričan direktor Premogovnika Velenje dr. Milan Medved, ki je k temu dodal, da morajo biti hčerinska podjetja sama sposobna vlagati v svoj razvoj.

Tadeja Mravljak Jegrišnik,
Služba za odnose z javnostmi

Skupino Premogovnik Velenje sestavljajo: Premogovnik Velenje kot matična družba ter HTZ Velenje, RGP, PV Invest, GOST in PV Center starejših Zimzelen Topolšica.

PV Zimzelen, hčerinsko podjetje Skupine Premogovnik Velenje, je na 14. Strateški konferenci predstavilo svojo vizijo in načrte za prihodnost. Naša usmeritev delovanja danes, zdaj in vizija za prihodnost sta usmerjeni v sodoben koncept dela v socialnem varstvu. Tega opredeljuje najbolj preprosta in prvinska sila človečnosti in odnosa, ki vedno in povsod zagotavlja dostojanstvo in spoštovanje do sebe, sočloveka in narave.

Vse je mogoče in nam lahko lepo uspeva, kadar skupaj vsi, ki sobivamo v Zimzelenu, spoštujemo in živimo vrednote življenja. V naši viziji smo še zapisali, da bomo vključevali v ponudbo programe, ki bodo namenjeni generaciji tretjega življenjskega obdobja - bodisi v konceptu pomoči in podpore za življenje ali pa ohranjanja vitalnosti in družabništva.

Vlasta Nussdorfer je v knjigi Abeceda življenja zapisala: »Hvaležni moramo biti za to kar znamo in zmoremo. Nedvomno ne delamo za to, da bi nas drugi hvalili in nam bili hvaležni, pač pa zato, ker to radi storimo. Le tako ima lahko naše dejanje veličasten pomen.«

Veličino in smisel življenju dajemo vsi: jaz, vi, mi. Spoštovane, spoštovani! Lepo vabljeni k sodelovanju.

Andreja Štefan Bukovič

Predstavljamo enote: Kuhinja

»Ni preprosto, ni pa nemogoče,« pravi Alenka Kladnik, vodja kuhinje v PV Zimzelen. Po poklicu je gostinska tehničarka z osemnajstletnimi izkušnjami v podjetju GOST, zadnjih šest let pa je bila vodja kuhinje v Restavraciji Jezero.

»Velika razlika je med vodenjem kuhinje v restavraciji in kuhinje v domu starejših,« pojasni. »V restavraciji je delo veliko bolj dinamično in spremenljivo, tudi stresno. So dnevna naročila za različno veliko gostov, občasno so posebne pogostitve. V domu starejših pa so jedilniki pripravljani za cel teden vnaprej, znano je število posebnih jedilnikov z dietami, gostov je vsak dan enako.«

Tako delo je seveda veliko bolj umirjeno in Alenka pri njem uživa, opravlja ga z veseljem, posebej ker lahko takoj dobi odziv stanovalcev, s čim so zadovoljni in česa si želijo.

Skrbno načrtovanje in kakovost

Vsekakor pa je tudi delo v kuhinji doma starejših treba skrbno načrtovati, usklajevati, organizirati in nadzirati, nabaviti kakovostne vhodne surovine in pripraviti kakovostna jedila. Vse to poteka v skladu s standardom HACCP, mednarodno metodo zagotavljanja varne prehrane s sledljivostjo kakovosti hrane od sprejema živila prek priprave do postrežbe jedi na krožniku.

V naši osrednji kuhinji je osem zaposlenih: vodja kuhinje, trije kuharji, servirka in trije kuharski pomočniki. Poleg osrednje kuhinje imamo na bivalnih enotah manjše kuhinje. Alenka Kladnik pojasni: »V vsaki od teh kuhinj je tudi hladilnik, v katerem je nekaj osnovnih živil za zajtrke – maslo, med, marmelada, v njih pa lahko svoja živila hranijo tudi stanovalci.

Enkrat na mesec strežnice kuhajo večerjo v dogovoru s stanovalci v bivalni enoti. Takrat iz osrednje kuhinje priskrbimo živila in druge potrebščine. V kuhinjah bivalnih enot pečejo stanovalke in strežnice tudi pecivo – drobno pecivo ob vsakdanji kavi ali čaju ter posebno

»Ne živimo zato, da jemo, ampak jemo zato, da živimo,« pravi rek. A hrana nam veliko pomeni in zdravje velikokrat ocenjujemo po tem, kakšen tek imamo. Res pa je tudi, da se glede prehranjevalnih navad zelo razlikujemo. Kako torej uskladiti vse želje, potrebe in zahteve po zdravi prehrani na enem mestu za veliko ljudi?

Alenka Kladnik pri svojem delu uživa, opravlja ga z veseljem, posebej ker lahko takoj dobi odziv stanovalcev, s čim so zadovoljni in česa si želijo.

pecivo za praznike.«

Kaj radi jemo?

V kuhinji vsak dan pripravijo štiri obroke (zajtrk, kosilo, malica, večerja) za okoli 140 stanovalcev ter okoli 50 malic za zaposlene. V ponudbi so tudi kosila za zunanje naročnike, vendar zdaj nimamo abonentov, nekaj zaposlenih pa nosi kosila domov.

Naloga vodje kuhinje je tudi sestavljanje jedilnikov. »Prve jedilnike sva sestavili skupaj z dietetičarko, nato smo jih začeli prilagajati željam stanovalcev. Od letos imamo tudi Komisijo za prehrano in izvedli smo anketo med stanovalci o zadovoljstvu s prehrano.

Vse to je osnova za sestavo jedilnikov, pri čemer pa so vedno na prvem mestu kakovost, ustrezna sestava jedil in količina. Ljudje smo namreč različni in vsem okusom se vsak dan ne da ustreči. Zavedati se tudi moramo, da

V naši osrednji kuhinji je osem zaposlenih: vodja kuhinje, trije kuharji, servirka in trije kuharski pomočniki.

so naši stanovalci z različnih koncev Slovenije in vsakdo nosi v sebi spomin na okus določene hrane, ima posebne prehranjevalne navade. Poleg tega se sposobnost okušanja hrane s starostjo precej spremeni. V anketi so mnogi zapisali, da so obroki količinsko preveliki.

To bomo vsekakor individualno upoštevali, naj pa pojasnim, da je že zdaj na primer količina mesa pri nas manjša, kot je normativ. Normativ za zrezek za gostišča je 18 dag, naši zrezki pa so težki med 10 in 12 dag.

Stanovalci najraje jedo enolončnice, mlečni obrok za večerjo, male količine mesa, palačinke, narastke – na kratko bi rekla, da radi jedo preproste jedi.

Od mesa pojemo največ govedine, teletine, perutnine, najmanj pa svinjine. Pri sestavi gledamo tudi na letne čase; tako pojemo pozimi več enolončnic, repe in kislega zelja, poleti pa več sveže zelenjave. Sadje vključujemo v popoldansko malico in večerjo, a ocenjujem, da stanovalci pojedjo malo sadja,« predstavi prehranjevalne navade Alenka.

Večina stanovalcev uživa navadno hrano, prilagojeno varovalni dieti, za druge pripravljajo hrano glede na različne dietne zahteve ali način priprave hrane. Precej stanovalcev uživa pretlačeno hrano, posebno prehrano imajo sladkorni bolniki, občasno je treba pripraviti želodčne diete, hrano za hranjenje s sondo. Seveda se prilagodijo tudi vegetarijancem, ki pa so zelo redki, in drugim posebnostim.

Za konec Alenka poudari: »Pri delovanju kuhinje je – tako kot pri vseh stvareh, da dobro delujejo – pomembno komuniciranje med vsemi enotami, med

zdravstvenim osebjem, strežnicami, prav pa je tudi, da stanovalci takoj povedo pripombe, ki jih, če je le mogoče, upoštevamo.« In sklenimo še s slovenskim pregovorom: »Lakota je najboljši kuhar.« Dober tek!

Diana Janežič

Komisija za prehrano

V Komisiji za prehrano so predstavniki zaposlenih: **Alenka Kladnik, Marjana Kugonič, Goran Jamnikar in Janja Koželj**, predstavnici stanovalcev pa sta **Julija Kričej in Zlata Cizej**.

Komisija za prehrano obravnava aktualna vprašanja glede prehrane, jedilnikov, po potrebi bomo k sodelovanju povabili tudi dietetičarko in se v tem primeru za svetovanje obrnili na Bolnišnico Topolšica.

Če bo potreba po več članih, bo komisija razširjena.

Opravljen je bila anketa med stanovalci o zadovoljstvu s prehrano. Razdeljenih je bilo 130 vprašalnikov, 70 jih je bilo vrnjenih. Povprečne ocene: videz hrane 3,72, vonj 3,87, okus 3,62 in temperatura 3,5. Naš izziv je, da te povprečne ocene zvišamo.

V povprečju so stanovalci zadovoljni s prehrano, želijo si več zelenjave, rib, meso, narezano na manjše kose, manjše porcije. Komisija za prehrano je pregledala rezultate in bo poskušala upoštevati želje. Ankete bomo izvajali dvakrat na leto, da bomo lahko naredili primerjave.

Stanovanci lahko obroke jedo v glavni jedilnici, v jedilnici v bivalni enoti, tistim, ki jedo v sobah, pa osebje pripelje hrano s t. im. tablet vozički.

Jej malo, pa to dobro

Gospodinje strežnice skupaj s stanovanci v kuhinjah bivalnih enot večkrat kuhajo ali pečejo. Nekateri stanovanci, predvsem stanovalke, pridno sodelujejo, drugi le opazujejo, skuhamo in pečemo pa pojedemo vsi.

V glavnem si stanovanci želijo pripravljati in jesti preproste jedi: žgance, rižev narastek, palačinke. Pečejo pecivo – jabolčne zavitke, kekse. Poleg tega, da ob takšnih priložnostih skuhamo, kar si stanovanci želijo, je pomembno tudi, da zapolnijo popoldneve z neko dejavnostjo, se družijo in ustvarjajo.

Jaz pa pojdem na Gorenjsko

Gorenjska nas je sprejela odeta v sonce in snežno odejo; nam se je zdelo snega kar veliko, domačini pa so povedali, da imajo letošnjo zimo v primerjavi z običajnimi zimami zelo malo snega. Naša prva postaja je bila na Pokljuki. Prijazna vodnika Robi in Janez iz športno-turistične agencije PAC Sports sta nas uvedla v svet krpelj. Veste, kaj je to?

Vstop v svet krpljanja

Ljudstva, ki so v davni živela na območjih, kjer jim je zima nasula snega v obilnih količinah, so opazila, da so številne živali obdarjene s tako velikimi stopali, da lahko veliko lažje hodijo po rahlem snegu, kot bi glede na njihovo velikost in težo lahko pričakovali. In tako si je tudi človek na podplate pozimi pritrdil nekakšne podstavke s precej večjo površino od svojih stopal. Zadeva je delovala in to celo tako dobro, da je človek po nekaterih virih prav zaradi tega izuma lahko prišel iz Sibirije čez zamrznjen Beringov preliv in naselil Ameriko.

Krplje – kot danes rečemo tem nožnim »podstavkom« – so se iz osrednje Azije razširile tudi proti zahodu. Prebivalci Kavkaza so si pod noge privezovali velike plahte trdega usnja, Armenci pa lesene ploskve. Od tam naj bi se krplje razširile vse do Skandinavije.

Krplje so nekaj poznali predvsem lovci. Ljudstva s skrajnega severa so bila nekoč odvisna od njih. Te nožne priprave so nekoliko pozneje skoraj spremenile kakšen vojaški izid. V bojih med francoskimi in angleškimi priseljenci v Severni Ameriki so bili zaradi dobrega znanja gibanja s krpljami v prednosti Francozi, a so Angleži hitro nadomestili zaostanek, rezultat pa je danes poznan.

Pred nekaj desetletji so proizvajalci posodobili materiale, iz katerih so narejene krplje. Staro leseno ogrodje, konopljene vrvice in pravo usnje veljajo danes za tradicionalne materiale, primerke takšnih krpelj lahko

Sindikata delavcev v zdravstveni negi Slovenije, enota PV Center starejših Zimzelen, je 22. januarja organiziral enodnevno ekskurzijo v Bohinj. Program je bil sestavljen tako, da smo združili prijetno s koristnim: razgibali smo se in se nadihali zimskega zraka s krpljanjem na Pokljuki, pogreli in izobraževali pa smo se med ogledom Doma sv. Martina v Srednji vasi pri Bohinju.

vidimo na stenah kakšne od trgovin ali gorskih koč, tudi v Sloveniji. Vse te naravne materiale so zamenjali aluminij in plastični materiali, na spodnjem delu pa so jim dodali nekakšne majhne dereze za pomoč pri vzpenjanju in hoji po nekoliko tršem snegu.

Čeprav pravijo, da lahko s krpljami hodi vsak, smo sodelavci iz Zimzelena ugotovili, da ta dejavnost vseeno zahteva nekaj večšine, toda z njeno usvojitvijo po navadi ni večjih težav.

Hitro smo spoznali, da pri hoji s krpljami nog ne moreš imeti skupaj, ampak hodiš, kot bi imel polne hlače, da je treba držati varnostno razdaljo, saj smo sicer pohodili in prekucnili v sneg tistega pred nami, pa tudi pri obračanju na mestu se je treba prestopiti s celimi no-

Obuvanje v krplje

Snežni užitki na Pokljuki!

gami, sicer hitro končamo na tleh. Vse to je povzročilo obilo smeha in dobre volje, tega pa nam tudi sicer ni manjkalo na dveurni hoji po poključkih gozdovih.

Spoznali pa smo tudi vso koristnost in uporabnost krpelj – sneg se ne ugreza, vzponi in spusti so bili preprosti in zanesljivi. Res uporabno obuvalo, te krplje!

Na obisku v Bohinju

S Pokljuke smo se rdečih lic in dobro ogreti spustili v Srednjo vas v Bohinju. Bohinj je sicer občina, ni pa naselja s tem imenom. Tako se imenuje 333 km² veliko geografsko območje, ki ga sestavlja 24 naselij, vanj spada tudi vrh Triglava, naseljuje pa ga okoli pet tisoč ljudi. Občina Bohinj je po velikosti četrta v Sloveniji.

Srednja vas v Bohinju leži okoli 4 km od Bohinjskega jezera oziroma okoli 3 km od Bohinjske Bistrice. Stisnjena je pod Uskovnico, Pokljuko, Rudnico in Studor. Na vaškem hribu stoji mogočna cerkev sv. Martina, ki je med drugim prizorišče vsakoletnih glasbenih prireditev, imenovanih Glasbeno poletje v Bohinju.

Sredi vasi, ob župnišču, so konec leta 2008 dokončali Dom sv. Martina, socialno-varstveni zavod, namenjen institucionalnemu varstvu ljudi, starejših od 65 let. Ustanovitelj in lastnik doma je župnija Srednja vas. Svoja vrata so odprli v januarju 2009. V zavodu je prostora za 65 stanovalcev.

Geslo zavoda je »Dom naj bo zrcalo domačega ognjišča«. In da je tako, smo se prepričali sami. Dobri dve uri nas je po domu vodila njegova direktorica Katica

Mikelj, domačinka z bogatimi delovnimi izkušnjami v gostinstvu ter z velikim poslušom in naravnim darom za delo z ljudmi. In naj dodam, kar ni nepomembno, mati šestih otrok!

Dom je zgrajen v tipičnem alpskem slogu gorenjskih domačij. V veliki sprejemni avli, ki služi tudi za prireditve in kot družabni prostor, nas je najprej navdušila velika zelena krušna peč. Ni namenjena le ogrevanju prostora in posedanju ob njej, temveč tudi občasni peki kruha. Te se loti kar direktorica.

Okna, skozi katera se ponujajo čudoviti razgledi na gorenjske vršace, in mize krasijo vezene zavese in prtiki, v enem od knjižnih koticov je k branju knjig vabil gugalnik. Dve stanovalki sta ob našem prihodu navdušeno igrali domino, možakarji so vrgli karte.

Katica Mikelj nas je vodila od kleti do podstrešja po vseh prostorih – dnevnih prostorih in sobah za stanovalce, delovnih prostorih zdravstvenega in negovalnega osebja, razkazala nam je fizioterapijo, kapelo, kuhinjo, pralnico, šivalnico in servisne prostore. Med ogledovanjem smo izvedeli, da so lani zasnovali park stoletnikov, saj so posadili prvo drevo, ki ga bodo posadili za vsakega stanovalca in stanovalko, ki bo dopolnil 100 let.

Izvedeli smo, da je dom poln in da v njem prebiva tretjina domačinov, drugi stanovalci pa prihajajo iz cele Slovenije. Zanje skrbijo šest medicinskih sester in diplomirana medicinska sestra, bolničarji, strežnice, snažilke in kuhinjsko osebje. Skupaj 29 ljudi. Ko so razpisali ta delovna mesta, je zanje prispelo 300 prošenj. Zapo-

sleni so v glavnem domačini. Le dva že imata delovne izkušnje z zaposlitvijo v drugih domovih, druge, pretežno sodelavke, so bile prej šivilje, trgovke, gostinke. Kriza je zarezala tudi v nekdanja znana in uveljavljena podjetja na Gorenjskem ...

V domu se veliko dogaja – stanovalci jeseni in pozimi posedajo ob topli kmečki peči pri družabnih igrah, branju in v pogovorih, v toplejših mesecih pa jih sonce izvabi na plano, k domski njivici, kjer skupaj z zaposlenimi skrbijo za pridelek sveže zelenjave in lepo urejene gredice s cvetjem.

Vmes si krajšajo čas pri skupinski telovadbi, radi pridejo v prostore delovne terapije, od časa do časa gredo na izlet, na sprehod, preberejo kako zanimivo knjigo in o njej poklepetajo.

Skupaj ustvarjajo domski časopis Drobotnice izpod plašča sv. Martina, v katerega je Katica Mikelj med drugimi zapisala: »Prvo pravilo, ki doda piko na i kakovosti življenja, se glasi: 'Vsak človek mora biti v vsakem življenjskem obdobju osebno povezan vsaj z enim človekom iz vsake generacije.' Torej, vsakdo potrebuje ob sebi družbo mlade osebe, nekoga iz srednje generacije in starega človeka. Le tako je vpet v celoto ži-

Vhodna avla doma Sv. Mihaela s krušno pečjo

vljenja – v energijo otroka oz. mladega človeka, moč srednjeletnika in bogate modrosti in izkušnje starostnika.«

V tem duhu poteka življenje v Domu sv. Martina in prav gotovo v vseh domovih za starejše. Zato gostijo pevske zборе, ansamble, zanimive sogovornike, otroke iz osnovne šole, tesno sodelujejo s krajanji.

Hvala stanovalcem in zaposlenim v Domu sv. Martina za lep sprejem in pogostitev ter za delitev svojih iz-

kušenj in znanja z nami. Hvala tudi našima sindikalistoma Suzani Čas in Dejanu Brglezu za odlično idejo za ekskurzijo in prav tako dobro izvedbo.

Diana Janežič

V bivalni enoti; desno direktorica Katica Mikelj

Satira

Slava božanstvu črnega psa v našem Zimzelenu

Pravijo, da se zgodovina ponavlja. V nekaterih primerih hitreje, v drugih po več stoletjih. Bili so narodi v Ameriki (Indijanci in Inki), ki so slavili psa kot božanstvo, in najdemo navade na drugi strani zemeljske poloble v Tibetu in na Kitajskem, ki jim je pes pomenil božanstvo.

In zdaj se, kaže, to pojavlja tudi pri nas, na sončni strani Alp, da je pes za nekatere božanstvo in se mu zato mora klanjati 150 bolnih in starih ljudi.

Ker je čas gonjenja, naše pasje domsko božanstvo, čeprav je kastrirano, privablja druge čistilce svoje vrste in nas stanovalce še naprej »osrečujejo« in razvajajo s svojimi božanskimi pasjimi koncerti. Res so ti koncerti brezplačni, a se jim hvaležno odpovedujemo v korist nočne tišine in miru.

Zato, dragi odgovorni, rešite nas, heretike, pasjega črnega božanstva, in čeprav je Dalaj Lama, tibetanski svečenik, hodil po lepi deželici Sloveniji, naj pes še naprej ostane tibetansko-kitajsko božanstvo.

Vaš sicer super zadovoljni stanovalec SMOLA

P. S. V tem času je zadeva že urejena. Hvala za hitro ukrepanje. Vsaka čast! Gospa direktorica, predlagali vas bomo za nagrado za mir!

Ali veste, da ...

... lahko mišice srca kri brizgnejo 10 metrov visoko?

... so sloni edine živali, ki ne morejo skočiti?

... je najmočnejša mišica človeškega telesa jezik?

... orgazem pri prašiču traja 30 minut?

... je statistično gledano več ljudi strah pajkov kot smrti?

... so vsi polarni medvedi levičarji?

... krokodili svojega jezika ne morejo pomoliti iz ust?

... metulji okušajo s svojimi nogami?

... lahko ščurki 9 dni preživijo brez svoje glave? Umrejo samo zato, ker se ne morejo prehranjevati.

... so ljudje in delfini edina živa bitja, ki seksajo zaradi užitkov?

... gaganje rac ne sproža odmeva in nihče ne ve, zakaj?

... je nemogoče polizati svoje komolce in kihnuti z odprtimi očmi?

... morske zvezde nimajo možganov?

... imajo komarji zobe?

... je $111.111.111 \times 111.111.111 = 12.345.678.987.654.321$?

... kip vojaka na konju pomeni, da je ta vojak umrl v vojni? Če ima

konj eno nogo dvignjeno, je vojak umrl zaradi bojnih poškodb. Če ima konj vse noge na tleh, potem je vojak umrl naravne smrti.

... beseda »pokopališče« izhaja iz grške besede »koimetirion«, ki pomeni skupno ležišče?

... poimenovanje kenguruja pomeni ne razumemo vas? Ko so prvi angleški naseljenci prišli v Avstralijo, so videli smešno žival, ki je zelo visoko in daleč skakala. S pomočjo znakov in telesne govornice so povprašali domorodce po poimenovanju te živali. Domorodci so odgovorili: »Kan Ghu Ru.« Angleži so iz tega izpeljali besedo »kenguru«, domorodci pa so v resnici poskušali povedati: »Ne razumemo vas.«

Spremenjeno obnašanje starostnika

Zmedenost je na primer lahko posledica poslabšanja fizičnega zdravja (akutna okužba), lahko je posledica stranskega učinka zdravila, lahko pa je znak začetne demence. Zato se morajo družinski člani in negovalci naučiti razločevati med vzroki sprememb, ki vplivajo na spremenjeno vedenje.

Ko se starostnik začne obnašati drugače kot običajno, moramo na to biti pozorni. Prvi znak je, če se je njegovo telesno počutje kaj spremenilo. Velikokrat se starostnik odzove na akutno okužbo, kot so vnetje sečil, prehlad ali pljučnica, s spremenjenim vedenjem prej kot pa s povišano temperaturo.

Če smo izključili to možnost, usmerimo svojo pozornost na zdravila, ki jih starostnik uživa. Če smo prepričani, da vzrok za spremenjeno vedenje starostnika ni akutna okužba ali sprememba ni posledica jemanja zdravil, je mogoče, da gre za:

- spremenjeno obnašanje v starosti,
- spremenjeno obnašanje bolnega starostnika,
- depresijo ali
- demenco.

Spremenjeno obnašanje v starosti

Na splošno velja, da se lastnosti človeka v starosti potencirajo. Pri nekaterih starostnikih so te lastnosti izrazite, pri drugih ne. Če je bil nekdo v življenju na primer varčen ali zapravljiv, bo v starosti še bolj. Ni pa običajno, da bi varčen človek postal v starosti zapravljiv in obratno. Take spremembe je treba budno spremljati, ker so lahko znak česa drugega.

V starosti se potencirajo tudi karakterne lastnosti človeka. Gospodovalna osebnost bo lahko še bolj gospodovalna, plaha še bolj plaha. Če je gospodovalen človek izgubil svoj vpliv in ostal sam, se rado zgodi, da si želi pridobiti vpliv nad drugimi ljudmi. Prav tako se človek, ki je v življenju imel vseskozi podporo drugega človeka, temu ne želi odreči, ko ostane sam.

Spremembe v obnašanju starostnika so zelo pogost pojav, ki ga običajno pripisujemo kar starosti sami in ob tem ne pomislimo, da je morda v ozadju resno obolenje. Znaki spremenjenega obnašanja so lahko enaki, vzroki zanje pa povsem različni.

Oba človeka težita k zburanju pozornosti. Eden z agresivnim vedenjem, drugi z depresivnim vedenjem. Oba se lahko zatekata k bolezenskim znakom, k obtoževanju, grožnjam, skratka težita k nenehni pozornosti svojih bližnjih. Tega obnašanja ne moremo pripisovati boleznim. Za svojce in negovalno osebje je tako obnašanje neprijetno in obremenjujoče.

V tem položaju razumemo rek, da so **starostniki lahko včasih kot majhni otroci**. Potrebujemo veliko pozornosti in skrbi, a jim je treba postaviti meje. V življenju je zaradi nihanja med pripadnostjo staršem in lastni družini že marsikateri družinski negovalec, ki ni znal postaviti meja, izgubil svojo zasebnost in bil deležen razpada lastne družine.

Spremenjeno obnašanje bolnega starostnika

Stari ljudje se na bolezen odzivajo različno. Nekateri postanejo samoljubni in dajejo neprijazne in boleče pripombe. Drugi težko razumejo, da so postali odvisni. Izgubijo pogum, pasivno sprejemajo bolezen in si ne prizadevajo, da bi ozdraveli. Lahko postanejo tudi odkrito sovražni do negovalca.

Bolniki, priklenjeni na posteljo, se večkrat pretirano zaprejo vase in so pozorni le na svoje težave. Bolesno in čezmerno se ukvarjajo s svojimi boleznimi in si jih včasih še sami nekaj domišljajo. Varovanec se včasih začne vesti kot majhen otrok, postane razdražljiv, nerazumen, čezmerno odvisen in zahteva nenehno pozornost. Lahko se pa starostnik odzove na svojo bolezen tudi z nemirom in pretiranim strahom.

Na bolezen se bo starostnik odzival tako, kot se je v življenju odzival na stresne situacije. Bistvena sestavina delovanja zdravstvenega tehnika in negovalca je starostniku pomagati, da je kolikor mogoče neodvisen. Človek je navadno v skušnjavi, da bi storil za starostnika več, kot je potrebno. Pogosto je namreč hitreje in lažje nekaj storiti sam kot spodbujati starostnika, da nalogo sam opravi. Trajalo bo dlje, če boste stali ob starostni-

ku, ko se na primer oblači, in mu boste le nekoliko pomagali. Dolgoročno pa ta dejavnost starostniku daje občutek zadovoljstva, da nekaj še zmore sam. Če je le mogoče, naj starostnik sodeluje pri načrtovanju nege in pri njej tudi dejavno sodeluje.

Depresija v starosti

Vsakdo se včasih počuti žalosten in potr. To je del normalnega življenja. Ko pa je tako počutje del vsakdanjega življenja, je to lahko depresija. Depresija ni normalen del staranja. To je ozdravljiva bolezen, prav tako kot sta bolezen srca ali sladkorna bolezen.

Žalost ob izgubi ali potrnost se razlikuje od depresije. Človek, ki je potr in žaluje, vsakodnevene dejavnosti opravlja normalno. Depresiven človek pa trpi za znaki, ki vplivajo na njegovo sposobnost normalnega funkcioniranja v daljšem obdobju. To je bolezen, ki povzroči, da človek ne more več samostojno skrbeti zase, čeprav fizično to zmore.

Depresija je resna bolezen, za katero zboli v ZDA kar 15 odstotkov starejših ljudi. Odstotek je še višji pri starih ljudeh, ki so v bolnišnicah ali domovih za starejše. Če se je depresija pojavila že v mlajših letih, se pogosto ponovi tudi v starosti. Depresijo, ki se prvič pojavi v starosti, je težavno spoznati, saj so običajno prisotni še drugi znaki kroničnih bolezni.

Demenca pri starostniku

O demenci se danes veliko govori, saj povzroča najhujše spremembe v obnašanju starostnika. Negovanje človeka z demenco je za družino težka naloga, zato je to bolje opravljati na varovanih oddelkih.

Ljudje z različnimi oblikami demence imajo napredujoče možganske motnje. Te povzročajo starostnikom mnogo težav. Posebno težko se nečesa spomnijo in obdržijo jasno mišljenje. Imajo tudi težave pri komuniciranju z drugimi in zato težko ustrezno skrbijo zase. Demenca je seštevnik razpoloženskih nihanj in lahko v trenutku spremeni človekovo osebnost in njegovo vedenje.

Spremenljivo obnašanje je eden najtežjih problemov nege človeka z demenco. Lažje se bomo spopadli s tem problemom, če bomo uporabili svojo ustvarjalnost, prilagodljivost, potrpežljivost in sočutje. Vse to nam bo pomagalo, da ne bomo vzeli nastalih situacij preveč osebno in bomo obdržali smisel za humor.

Zavedati se moramo, da ni mogoče spremeniti osebnosti človeka z demenco. Človek, ki ga negujemo, ima spremembe v obnašanju in te oblikujejo njegovo osebnost. Ko poskušamo nadzorovati in spreminjati njegovo obnašanje, smo večinoma neuspešni ali naletimo na odpor. Kaj lahko storimo?

Poskušamo se prilagoditi obnašanju tega človeka. Zapomnimo si, da mi lahko vplivamo na svoje obnašanje, človek z demenco pa tega ne zmore. Ko se bomo prilagodili njegovemu obnašanju in opustili prepričevanje, se bo spremenilo tudi njegovo obnašanje.

Vir: www.druzinski-negovalec.si

Branje je poceni telovadba za možgane

Zimzelen: »Kaj ste po poklicu in kakšno delo opravljate v Knjižnici Velenje?«

Lukanc: »Po poklicu sem višja knjižničarka in predmetna učiteljica slovenskega jezika s književnostjo, v knjižnici pa sem svetovalka na oddelku za otroke in mladino, hkrati pa sem vodja izposoje.«

Zimzelen: »Zakaj ste se odločili za to delo? Imate radi knjige oziroma kaj vam pomenijo?«

Lukanc: »Zelo rada imam delo z ljudmi, posebno z otroki, zato sem po končanem študiju želela poučevati v šoli. Ker sem bila študentka Kulturne skupnosti v Murski Soboti, sem takoj po končanem študiju dobila delo v Murski Soboti, kjer sem delala štiri leta. Potem sem prišla v Velenje, slavistov v šoli niso potrebovali in sem dobila službo v Kulturnem centru Ivana Napotnika, v knjižnici. Že od malega imam rada knjige, za vsak prihranjen denar sem si jih kupovala in velik del prostega časa še vedno namenim branju.«

Zimzelen: »V Zimzelen prihajate voditi knjižne čajanke. Kaj je njihov namen? «

Lukanc: »Namen knjižnih čajank je omogočiti starejšim, ki težko berejo, da kakovostno preživljajo svoj prosti čas. Branje oziroma poslušanje jih sprosti, miselno so dejavni, saj je branje neke vrste telovadba

Iz Knjižnice Velenje prihaja v PV Zimzelen dve sredi na mesec Bernarda Lukanc in vodi knjižne čajanke. Vedno so dobro obiskane, vedno nam predstavi kakšno zanimivo zgodbo, o kateri mnogokrat tudi steče pogovor. Ali pa o podobni zgodbi koga od poslušalcev. Bernarda je doma iz Grada na Goričkem, življenje ali bolje ljubezen in iskanje službe pa sta jo pred desetletji pripeljala v Velenje.

Bernarda Lukanc v PV Zimzelen omogoča predvsem stanovalcem, ki težko berejo, da kakovostno preživljajo svoj prosti čas.

za možgane. Meni veliko pomenijo tudi medsebojni odnos, očesni stik, nasmeh, ki jih ustvarimo ob branju in poslušanju – in upam, da to kaj pomeni tudi poslušalcem.«

Zimzelen: »Kako izbirate knjige, ki jih predstavljate stanovalcem?«

Lukanc: »Knjige izbiram po svoji presoji na podlagi izkušenj, ki jih imam z vodenjem knjižnih čajank, saj sem jih že prej vodila v sodelovanju z Mladinsko knjigo. Izbiram knjige, ki so mi všeč in za katere menim, da jih bodo poslušalci razumeli. Pri izbiri dajem poudarek domačim avtorjem, oziram se na letne čase,

praznike, upoštevam pa tudi želje stanovalcev. Včasih mi kakšno dobro knjigo priporočijo kolegice ali naši dobri bralci v Knjižnici Velenje.«

Zimzelen: »Kakšen je odziv stanovalcev – kako poslušajo, sodelujejo, ali komentirajo vsebino, ki jim jo predstavite?«

Lukanc: »Odziv stanovalcev je zelo dober. Morali bi vprašati tudi njih, kako so zadovoljni. Da so, sodim po vedno večjem obisku; če jih vsebina pritegne, poslušajo z velikim zanimanjem in so tiho kot miške, včasih se kaj pogovorimo vmes, obvezno pa na koncu sledi pogovor, potem povedo svoje izkušnje, svoje mne-

nje in seveda zadovoljno zaploskajo. Takšen konec mi je v veliko zadovoljstvo, ko vidim žareče obraze, in ko mi rečejo hvala, vidim, da sem jim polepšala dan.«

Zimzelen: »Kaj bi svetovali starejšim ljudem v odnosu do knjige, kako jih motivirati za branje?«

Lukanc: »Starejšim bi svetovala, naj berejo, če jim le zdravje to dopušča,

saj je branje čudovito potovanje v svet domišljije, ohranja nas duševno zdrave, je telovadba za možgane, pa še poceni je. Če pa ne morejo brati, naj poslušajo zvočne knjige, ki jih tudi imamo v knjižnici, naj ostanejo dejavni in še naprej prihajajo na knjižne čajanke.

Vesela sem, da smo v Knjižnici Velenje v sodelovanju s PV Centrom starejših Zimzelen in Domom za

starejše Velenje poleg svoje redne dejavnosti uvedli bralne čajanke in urice za starejše. S tem polepšamo dan tistim, ki imajo radi knjige, pa ne morejo več brati. Zahvaljujem se delovni terapevtki Janji Koželj, ki skrbi za organizacijo čajank pri vas, in seveda vsem svojim zvestim poslušalcem na čajankah.«

Diana Janežič

Knjižne čajanke

Knjižne čajanke v domu Zimzelen so čedalje bolj obiskane in zaželene. Zelo redno jih vodi Bernarda Lukanc iz Knjižnice Velenje. Tako smo se navadili na to dejavnost, da se nas veliko zbere ob dolgi mizi z radovednostjo, kaj bo sledilo.

Razbojnik Guzej

5. januarja je za srečanje z nami in dobro branje gospa Bernarda izbrala delo **Milenka Straška Razbojnik Guzej**. Najprej nam je predstavila osebnost Guzeja, ki se je rodil v Šentjurju pri Celju v prejšnjem stoletju. Potem ko se mu je vse v življenju zamerilo, je zbral okoli sebe prijatelje, s katerimi so ropali bogataše in delili revežem. Ti so kmalu začeli skrbeti le zase, da bodo imeli dovolj denarja in bodo lahko v Ameriki pošteno živeli. A to so sklenili prepozno, kajti Guzeja so žandarji že prijeli in nato ubili.

Prav prijetna zgodba, ki se je resnično dogajala. Z vsemi dogodki v svojem življenju je imel Guzej prav pestro življenje, saj so ga ljudje imeli radi, bogataši pa so se ga bali.

Ena najlepših knjig

Ena najlepših knjig, ki smo jih na knjižnih čajankah spoznali, je knjiga **Petra Connorja Prvi sončni žarek**. Napisal jo je za ženo Karen, kajti »z njo se vse zdi mogoče«, je zapisal pisatelj.

Ded, starec je bil v bolnišnici zelo izčrpan in je komaj še prenašal bitko s časom, saj je vedel, da je konec tu. V mislih je potoval po znanem svetu; ko se je v mislih pomudil pri ženi, ji je po tihem obljubil, da bosta v večnosti kmalu skupaj, saj je bil že dolgo sam. Imel pa je vnukinjo Laro, ki ji je vcepljal misel, da mora vsak od nas misliti s svojo glavo in se sam odločati. Čas, ki ga napravimo, je za vedno izgubljen. Če v življenju ne delamo s strastjo, zelo grešimo. Vsak ima v sebi moč, da spremeni svoje življenje, vendar česar ne naredimo takoj, ne naredimo nikoli, kajti jutrišnjega dne ni.

Vnukinjo Laro je le uspel prepričati, da se je uprla življenju in se z dedom, na smrt bolnim, odpeljala na jug Avstralije, kjer bo 4. decembra 2002 v obmorskem mestu Ceduno viden prvi popolni sončni mrk po 20 letih, ki bo trajal le 33 sekund.

Samo to je v svojem bogatem, dolgem življenju še želel doživeti, nato lahko umre, saj se smrti ne boji, ker je življenje živel in ni mu žal. »Ni najpotrebnejši denar, pomembno je živeti. Nikar preveč ne sanjaj, da ne boš pozabila živeti, « je naročil Lari.

Knjiga opisuje dolgo pot z velikim avtomobilom, opremo za taborjenje in dedkom, njegovim dnevnikom (življenjem). A bil je že tako bolan, da je moral v bolnišnico, kjer so mu uredili sobo tako, da je skozi okno lahko opazoval sončni mrk. Lara pa se je odpeljala najbližje dobro vidnemu mrku, kjer je z vzhičenjem opazovala in fotografirala vse prečudovito dogajanje.

Po vrnitvi ni več našla dedka živega, pač pa njegovo pismo, v katerem ji prizna, da so bili zadnji tedni najlepši, kajti videl je, da ona prerašča omejitve, preden se je odločila za potovanje. Srečen je, ker se spremeni, ve, kaj hoče od življenja, in se razvija v žensko, ki ga spominja na babico. Njemu je babica ponujala roko in ji je z lahkim srcem sledil v večnost. Za njim naj ne joka, raje naj se smeji, živi in najde srečo.

Njene fotografije so objavili v februarski številki revije National Geographic. Želijo objavljati še druge njene posnetke. Prelepa knjiga, bogata z vsemi navodili za življenje. Res sem hvaležna gospe Bernardi za podaritev te vsebine. Knjigo je vredno večkrat prebrati (jaz sem jo).

Brali smo s Tito Kovač Artemis

Med nami živi Tita Kovač Artemis, ki je napisala že osem knjig in prevajala – saj obvlada kar sedem jezikov. To pa je res bogastvo, ki ga moramo tudi mi spoznati.

Na knjižnih čajankah z radovednostjo pričakujemo novo zanimivo zgodbo in pozorno prisluhnemo Bernardi Lukanc.

Po rodu je Novomeščanka in častna občanka Novega mesta. Je diplomirana inženirka kemije, vendar ji bolj leži zgodovina; je velika humanistka, ki jo zanimajo družbena in kulturna vprašanja, je popolnoma uravnotežena feministka, ki ji spol ni bil v breme pri delu.

Leta 1970 jo je mahnila v Grčijo, v deželo, ki velja za zibelko zgodovinpisja. Bila je turistična vodnica in tako posredovala preteklost na razumljiv način. Pritegnil jo je zgodovinski roman. Napisala je knjigo o Valvazorju, Zoisu, Bleiweisu – to so knjige, ki krepijo slovensko samozavest in vedenje o sebi, pa tudi knjigi o Štefanu Dečanskemu in prvem grškem predsedniku Kapodistriasu. Nadaljevala je tradicijo slovenskega romana, saj je posegala na področje radijske igre in TV-scenarijev. Besedila segajo v našo kulturno preteklost z romanom *Dva tisoč*, ki je bil darilo častni meščanki ob njeni sedemdesetletnici z letnico 2000 – 20. junija.

Knjiga **Dva tisoč** je lepljenka iz preteklih in prihodnjih dogajanj iz misli in zapisov Slovencev vseh dob. V delu nastopajo trije glavni možje – Trubar, Valvazor in Cankar, poleg pa še mnogi drugi pesniki in pisatelji. Dogaja se v velepodjetju UBI, vodi pa jih Atri. Kot odposlanci morajo oditi v deželo Butalijo, najprej pa v mesto Betonijo. Imeli so le stare obleke in obutev, zato so bili zelo opazni med ljudmi. Vse jim je bilo tuje, novo, čudno. Šli so v tovarne, cerkve, vsi napisi in ljudje v modnih oblačilih z drugačnim govorom so bili čudni. Šli so v šole, univerze, a gorje, tudi tu je bilo vse drugače kot včasih. Šli so v gostišča, a so našli zelo malo krčem, ostalo je bilo vse tuje in je spominjalo bolj na laboratorije kot na gostišča. Seveda so se spomnili pesnikov in pisateljev.

Knjiga je norčevanje iz časov pred našo osamosvojitvijo. Srečanje je vodila Bernarda Lukanc, ki je domiselno prehodila pot pisateljice in naše stanovalke, ki jo zelo cenimo. Njena dela so vsebinsko bogata, jezikovno sveža, iz njih se lahko vsi mnogo naučimo. To je le zgostitev vsebine knjige, priporočam pa, da se vanjo poglobite in jo preberete.

V mesečini pomladne noči

2. marca smo imeli knjižno čajanko, za katero je gospa Bernarda izbrala knjigo **Marijane Ovčariček V mesečini pomladne noči**. Moram priznati, da je znova dobro izbrala. Knjiga opisuje mlad par, fanta in dekle, od rane mladosti. Pripoveduje o njunem težkem otroštvu na prekmurski ravnici.

V prvem delu knjiga pripoveduje o fantu Mirku, ki se kot nezaželen otrok prebija skozi težke dni doma in v šoli. Po končanem otroštvu pride v srednjo šolo in nato na fakulteto v Maribor, ki ju konča ob delu in v zelo skromnih razmerah. Ob koncu študija, ko se mu obeta malo lepše življenje, spozna posebno dekle Doro, katere življenjska zgodba je opisana v drugem delu knjige.

Tudi ona se prebija skozi težko življenje in ob delu konča študij na fakulteti. Srečata se slučajno kot skoraj vsi mladi ljudje, polni čustev, želj, a brez vseh gmočnih sredstev, svojega stanovanja. Mirko in Dora sta se morala vsega v življenju naučiti, saj sta doslej živele na robu preživetja. A če se vname srce, se vse lahko uredi, vsega se lahko naučiš in živiš bogato življenje.

Veronika B.

Knjiga Pomagajo mi živeti

Dosti ljudi se še vedno boji doma misleč, da se življenje v domu upočasni oziroma konča. Pa ni tako. Starost v domu je lahko lepa, dejavna in prepletena s sklepanjem novih prijateljstev. Ker je delovna terapija slabše poznana širšemu krogu ljudi, je knjiga, ki smo ji dali naslov Pomagajo mi živeti, tudi odlična priložnost, da delovne terapevtke svojo stroko predstavimo.

Delovna terapija v domu zajema tri področja človekovega delovanja: skrb za samega sebe, produktivnost in dejavnosti prostega časa. Delovna terapija v domu pokriva področji zdravstvene in socialne dejavnosti, ki sta v knjigi bolje predstavljeni.

Janja Koželj ob igralcu Tonetu Kuntnerju, ki je na novinarski konferenci bral odlomke iz knjige.

Od skupno dvajsetih domov Celjske in Koroške regije se jih je za sodelovanje odločilo sedemnajst. Pri nastajanju knjige sta iz PV Centra starejših Zimzelen sodelovali dve naši stanovalki – Kristina Vah in Veronika Balažič. Da smo knjigo predstavili tudi širšemu krogu bralcev, smo 3. decembra 2010 sklicali tiskovno konferenco na Ministrstvu za javno upravo v Ljubljani, teden dni kasneje pa smo knjigo predstavili še v Rogaški Slatini.

Branje bo zagotovo zanimivo širšemu krogu bralcev – starostnikom, ki se odločajo za odhod v dom ali so že v domu, svojcem, prostovoljcem in zaposlenim, ki delajo s starejšimi.

Janja Koželj, dipl. delovna terapevtka

Delovni terapevti socialno-varstvenih zavodov Celjske in Koroške regije smo na prvem regijskem sestanku prišli do ideje, da bi ob lanskem mednarodnem dnevu starejših, 1. oktobru, delovne terapevtke skupaj s stanovalci izdale publikacijo, ki bi pozitivno promovirala domove, starost in delovno terapijo.

Prispevka dveh stanovalk Zimzelena

V dom Zimzelen so nas pripeljale različne usodne poti; nekatere bolezni, onemoglost, večino pa starost, ki je s sabo prinesla bogate življenjske izkušnje, mnogo raznih sposobnosti ter znanja. Le-tega pa skoraj nihče od nas ne potrebuje več, saj se svojci nimajo dovolj časa ukvarjati z nami. Otroci, svojci živijo običajno v prehitrem svetu, ko se nimajo časa ustavljati in pomagati še tako ljubljenim staršem, svojcem.

V dom Zimzelen sem prišla z mnogimi vprašanji, dilemami in celo bojznijo. Res pa je, da sem še vedno imela možnost vrnitve domov. Sprejel me je urejen dom, arhitekturno privlačen, ki mi omogoča v lepem in naravnem okolju prijetno bivanje. Ureditev prostora nudi možnosti za razna udejstvovanja na višji ravni, skupna bivanja, dejavnosti, zdravstveno zaščito, prehranjevanje, razgibanje, sprehode in verske obrede.

Sprejeli so me prijazni ljudje, ki so mi nudili možnosti iskanja novega doma, vrednot in vsebin za moje tretje življenjsko obdobje. Pohvaliti moram sobo, možnost osebne intimnosti v prijetni ureditvi sob. Najbolj bistveno pa je, da sredi doma vlada velik angažma, ogromno prijaznosti, profesionalen odnos, da bivanje lahko postane tisto, po kar smo prišli – urejena, umirjena, vedra in zdrava jesen življenja brez hudih stresov.

Veronika Balažič

Nekaj misli, kako živimo – živim jaz s seboj in okoljem, v katerega sem prišla.

Sedim, mislim in iščem vsebino novega življenja. Ne smem se predajati preveliki rahločutnosti. Tu zdaj živiš, tu se tkejo nove niti življenja. Vsega, kar doživljaš, ne moreš zlit v pet mesecev. Doživetja postajajo postopno. Počasi sprejemam novi domek, svojo sobico – in od nje okolje v dnevne enote. Pot me vodi v vse prostore, ki predstavljajo Center Zimzelen. Od Zimzelena mi misli odtavajo v bližnji gozd, med smreke, med zelenje. Seveda pa tudi nazaj v naš skupni domek.

V našem skupnem domu nam poleg našega osnovnega prehranjevanja in nege nudijo razne prireditve

in umske dejavnosti. Obilo je vsega, če le hočeš slediti toku novega življenja. Mene so se do zdaj dotaknile razne prireditve. Vse pa so pustile svoje sledi. Naj jih nekaj naštejemo: knjižne čajanke, kinolog s svojimi kužki, pevke iz Zgornje Savinjske doline, koncerti, harmonikarji, otvoritev kapelice in srečanje krajanov Topolšice, pa izlet v Mozirski gaj ... Vsi naštetih dogodki in še več so zasidrani v moji zavesti.

Posebno me je pritegnil roman pisatelja Nicholasa Sparksa Ljubezen iz steklenice, ki sem ga v celoti prebrala. Globoko sem doživljala ljubezen junakinje Caroline. Njen mož Garrett je še več mesecev in let po smrti žene pisal pisma. Razkrival ji je nežna, globoka čustva. Pisma

je pošiljal po steklenici prek morskih valov. In tako steklenico je našla novinarka Tereza in se vanj zaljubila! Usoda je hotela, da sta se zaljubila in zblížala ...

A življenje je hotelo drugače. Razplet zgodbe je tragičen. Globoka in nežna čustva, ki so zagorela, so ugasnila. Junak zgodbe pri reševanju svoje ladjice utone. Po smrti Garreta Tereza piše nesojeni ljubezni: »Dragi moj, nikoli te ne bom pozabila. Za mene boš večno živ!« Te besede in misli mi še vedno zvenijo v spominu!

In da sklenem svoja razmišljanja, povem: bralne čajanke mi veliko pomenijo, saj mi resnično popestrijo življenje v domu!
Kristina Vah

Vse najboljše!

Vsak mesec organiziramo skupno praznovanje rojstnih dni za stanovalce, ki so imeli rojstni dan v tekočem mesecu. V januarju, februarju in marcu smo stisnili roke in izročili voščilnice že 47 našim stanovalkam in stanovalcem. Vsakokrat smo se v ta namen zbrali v večnamenskem prostoru. Direktorica je vsakemu zaželela vse najboljše in predvsem dobrega zdravja.

Za veselo razpoloženje, glasbo in petje na vseh praznovanjih poskrbi kot prostovoljka Zlatka Lampret iz Podkrajja pri Velenju, ki igra na harmoniko in v praznovanje vključi tudi stanovalce z doma pripravljenimi glasbenimi inštrumenti.

Gospodinje spečejo slastno torto, ki vsem zelo tekne, nazdravimo s kozarčkom vina ali sokom. Stanovalce, ki se skupnega praznovanja ne morejo udeležiti, obiščemo v njihovih sobah.

Čeprav praznovanja rojstnih dni pomenijo, da smo se znova postarali za eno leto, je ob teh priložnostih vedno veselo, živahno, saj zapojemo in zapešemo, utrne pa se tudi kakšna solza.

Vsem, ki so letos že praznovali rojstni dan, voščimo vse najboljše!

Diana Janežič

Za glasbo s harmoniko poskrbi Zlatka Lampret (desno), slavljenici za ritem in petje.

Slavljenka Lelija Koprivec je s pomočjo delovne terapevtke Janje Koželj (levo) in direktorice Andreje Štefan Bukovič (desno) prva rezala v torto.

Pesniški kotiček

Feryja SMOLE

Kaj so leta?

So kakor ptice,
al' deklice,
ki ti izmamijo ljubezen,
pa odletijo, splahnijo.

Leta so kakor sončni žarki,
ki ti poplavijo oči,
pa potonejo
nekje izza najdaljnih želja.

Leta so kakor vode,
ki se na pomlad zaiskrijo
na dlaneh,
pa se odlijejo v neka daljna
vedra.

Leta so zlate ribice,
ki zdrsnejo iz roke,
v neko tuje morje,
v neke tuje roke.

Moji vnučki Taji in vsem vnučkam sveta

Ko mene več ne bo,
počakaj noč, poglej v nebo.
Milijarde zvezdic tam žari,
je ena dedi tvoj, ki srečo ti želi.
Naj mami tvoja ti pove,
kako resnično dedi ljubil je obe.

Ko mene več ne bo,
počakaj noč, poglej v nebo.
Bili sta z mami moja tiha sreča,
ko nisem vedel, ne kod ne kam,
ko po licu solza je drsela,
ko mi v srcu pesem žalosti je pela.

Ko mene več ne bo,
počakaj noč, poglej v nebo.
Moja mala, mila vnučka,
stori to, stori to!
Poglej v nebo.
Boš videla, da v srčku ti bo lepo!

Moj novi dom Zimzelen v Topolšici

Kjer se velika velenjsko-šoštanjnska kotlina na enem delu svojega obrobja konča, leži kraj Topolšica, že od nekdaj znano zdravilišče s toplo termalno vodo.

Prve zapise o zdravilni vodi v Topolšici so našli v dnevniku ljubljanskega škofa Tomaža Hrena, ki je prišel na obisk k cerkveni gospodi v Šoštanj, saj so ti kraji takrat spadali pod ljubljansko škofijo. Škof navaja, da se je v vrelcu osemkrat kopal in se zatem bolje počutil. To je bilo 31. maja 1617. leta.

Leta 1839 je bilo v Topolšici že 86 hiš in 544 prebivalcev. Zdravilni vrelec sta 1874 odkupila dunajska zdravnik in zdravilišče se je hitro in lepo razvijalo. Leta 1898 je bilo zgrajenih še več zgradb za sezonske goste in zasadili so park. Izdelali so tudi prospekt Bad Topolschitz in ga leta 1910 izdali na Dunaju. Sezona je trajala od 1. maja do 1. oktobra. Posebnost so bile zračne in sončne kopeli po posebnih metodah. Fotografije kažejo, da je bilo zdravilišče bogato in fino opremljeno, torej uspešno.

Na koncu kraja Topolšica, kjer se začne hribovje in nato sredogorje Bele vode, je od današnjih sodobnih toplic le streljaj dalje Dolina meseca in v njej je nastal sodoben dom za starejše z imenom Zimzelen. Lastnik in upravljavalec doma je Premogovnik Velenje.

In v tem čudovitem Zimzelenu, sredi Doline meseca, od 14. februarja 2011 živim tudi jaz, samostojni kulturni delavec Ferdinand Smola Fery, upokojenec. Samo nekaj dni po prihodu v Zimzelen sem 1. marca tukaj že praznoval svoj 69. rojstni dan.

Že moj prvi pogled na dom z zunanje strani je v meni prebudil prijeten občutek. Vse je novo, sodobno, urejeno in prilagojeno nam, starejšim in bolnim stanovalcem. Sprejem pa je bil več kot prijazen.

Prostorne sobe z balkoni, lastna kopalnica in sodobna oprema dajejo občutek hotela. Večnamenska dvigala do vseh štirih nadstropij so sodobna, hodniki pa široki, polni cvetja in prijetne dekoracije. V vsakem nadstropju so zajtrkovalnica, dnevni prostor z velikim TV-sprejemnikom, mala kuhinja in likalnica za osebno uporabo ter v posebni kopalnici masažna kopalna kad za težko gibljive.

V enem od nadstropij je ambulanta, v njej pa trije zdravniki in zdravstveno osebje, ki je na voljo 24 ur na dan.

V četrtem nadstropju so knjižnica, fizioterapevtska soba, soba za razne delavnice, kapelica in velika večnamenska dvorana za sestanke in kulturne prireditve. Teh je veliko in so zelo pestre. Animatorka skrbi za nastope pevskih, gledaliških in drugih skupin iz bližnje in daljne okolice. Veliko pa je tudi pogovorov in predavanj iz lastnih vrst, saj je v Zimзелenu veliko zanimivih stanovalcev. Še posebej so zaznamovani kulturni prazniki in takrat je druženje še posebej poudarjeno.

Da zaključim. Po treh letih, z zares težkimi boleznimi in sam, sem prišel v idealno okolje, kjer sem vsestransko oskrbljen in imam dovolj časa, da še vedno ustvarjam ter skrbim za svojo osebno rast v tretjem življenjskem obdobju.

Zato iskrena hvala upravi, ki je ugodno rešila mojo prošnjo za sprejem v dom. Vsem, ki so v podobnem položaju, želim, da se odločite za bivanje v Zimзелenu v Dolini meseca v Topolšici.

Kot dokaz mojega opevanja tega kraja dodajam nekaj fotografij, ki sem jih sam posnel.

SMOLA-Fery

Pot skozi življenje Kristine Vah

»Nič ni lepšega in nič ni težjega kot biti človek. Da spoznaš človeka, ga moraš najprej odkriti v sebi. Ko ga odkriješ, zaživiš v harmoniji sam s seboj. Če se zaveš vseh darov: bistrega duha, zlatega srca, pridnih rok in vztrajnosti, začneš s temi darovi ustvarjati. In ko te dobrote oplemenitiš in jih povežeš v vrednote, si dober, plemenit človek – in sadovi so biseri ... Življenje je lahko čudovito.«

Tako je na začetku osnutka svoje življenjske zgodbe zapisala **Kristina Vah**, naša stanovalka, ko sem jo prosila, da bi jo predstavili v Zimзелenu. To je bilo njeno vodilo skozi življenje, ki ga ni prehodila sama – poleg družinskih članov jo je spremljalo veliko otrok. Bila je namreč učiteljica.

Njena pripoved se nato nadaljuje: »Mama me je v zibelko položila 21. julija 1926 v Planini pri Sevnici. Moj dom je bil, kolikor se spominjam, velika prostorna hiša. Okoli vrta se je vila vinska trta; na vrtu pa vrtnine – in seveda tudi cvetje. Obsežni travniki, skrbno obdelana polja so rodila, dajala mnogo plodov in sena. Bila sem četrti otrok v družini. Najstarejša sestra Minka (Marija) me je

čuvala in tudi delala na polju. Brata sta že pomagala pri delu; hodila pa tudi v šolo. Oče Karel Jazbec je vodil obsežno kmetijo. Pomagali so mu starši in občasni dni-narji. Naš oče, tako smo mu rekli, ni bil samo poljedelec. Bil je tudi pomožni veterinar. Imel je poseben dar za zdravljenje živine. Pomagal je bližnjim in oddaljenim kmetom pri zdravljenju živine.

Jaz sem bila do sedmega leta pri starših na kmetiji. Od tu sem lahko očeta spremljala po kmetijah. Rada sem bila z njim. Veliko je znal, saj mu knjiga ni bila tuja. Ob njem sem se že zgodaj naučila brati. Ko sem leta 1933 šla v ljudsko šolo, mi je bilo sedem let in sem že brala lažje knjižice. Spomnim se, da sem v drugem razredu znala igro Miklova Zala na pamet. Pa tudi igrala sem na odru.

Življenje je teklo mirno do 12. leta. Nato se je začelo. Ker sem se dobro učila, sta me ravnatelj šole in razredničarka Milica Jazbinšek začela posebej dodatno poučevati. Po enem letu sem s pridnostjo napredovala na višjo stopnjo in dobila zaključno spričevalo v Šentvidu pri Planini. Želja se mi je izpolnila. Uspelo mi je! Vpisala sem se na gimnazijo v Mariboru in naredila izpit na realki.

Tako se je začelo redno šolanje v Mariboru. Hodila sem v redno gimnazijo in stanovala pri šolskih sestrah. Od 1938. do 1946. leta sem se dve leti izobraževala tudi v nemški šoli, to je v Celju in Gradcu. Po drugi svetovni vojni sem se v Celju in Grobljah pri Ljubljani izobrazil za poklic učiteljice. Dobila sem diplomo in pozneje sem opravila še strokovni izpit za predmetni pouk.«

Iz šole v šolo

Kristina Vah je v času svojega učiteljevanja menjala več šol. Najprej je dobila zaposlitev v Šoštanju, nato je bila ravnateljica v Šmartnem ob Paki, zatem poučevala v Kozjem in nazadnje do upokojitve vodila še Dom učenec v sklopu Rudarskega šolskega centra v Velenju. Ta

kole se spominja teh učnih let in številnih reorganizacij šol. »Leta 1962 sem dobila dveletno štipendijo za študij na višji gospodinjški šoli za predmetni pouk.

Po končanem študiju sem opravila še strokovni izpit in bila razporejena na osemletno šolo in nižjo gimnazijo v Šoštanju. Tam sem učila v osnovni šoli in na predmetni stopnji na gimnaziji. Po reorganizaciji šol z oddelki gimnazije in osnovne šole je nastala osemletka z osmimi razredi (višji in nižji razredi). Po končani višji gospodinjški šoli sem po službeni potrebi šla za ravnateljico na osemletko v Šmartno ob Paki. Dosti dela smo imeli. Uredili in preusmerili smo kabinete, učila in tudi načrte. Izdelali smo učni načrt od 1. do 8. razreda. Tudi novo veliko šolo smo dobili, dogradili smo telovadnico in kolesarnico, igrišča, vrtova in prepotrebni stanovanjski blok za učitelje.

Po drugi svetovni vojni smo v slovenskem šolstvu imeli: ljudsko šolo z oddelki, sedemletko in nižjo gimnazijo (4 in 3 leta), redno osemletko (od 1. do 8. razreda od leta 1958 do 1996) in devetletko (od leta 1996). Tudi na šoli v Kozjem je bilo zanimivo dopolnjevati in spreminjati učne načrte. Po vsebini in obliki smo, kjer je bilo mogoče, organizirali pouk za vse razrede od 1. do 8. razreda.

V času sedemletke in treh razredov nižje gimnazije smo v Kozjem organizirali mini internat. Čez teden so bili otroci v šoli in bivali v internatu, čez konec tedna pa so hodili domov. V internatu so se hranili, učili in tudi rekreirali. Razvijali smo tudi različne dejavnosti, tekmovanja, nastopali doma in na različnih šolah na Kozjanskem. Učitelji smo bili z učenci, ko so nastopali, pa tudi povsod tam, kjer so nas učenci potrebovali.

Naj nazadnje omenim še svoje službovanje v Rudarskem šolskem centru, ki je začel nastajati iz Rudarske šole in internata ter je bil na svojem začetku veliko manjši kot leta pozneje, ko so v njem nastajale vedno nove šole – tako po vsebini kot v novih zgradbah. V prvih šolah v sklopu RŠC so se dijaki lahko izobraževali za poklice rudarja, rudarskega tehnika, električarja, kovinarja.

Dijaki, ki so v Velenje prihajali od drugod, so lahko bivali v Domu učencev. Jaz sem bila ravnateljica tega internata. Skupno smo organizirali življenje v domu. V bistvu so dijaki imeli vse, kar so potrebovali: bivanje, prehrano, učenje, rekreacijo in v začetku tudi – oblačila.

Ko se je RŠC preoblikoval v Center srednjih šol, so se potrebe v internatu spremenile. Dogradili smo nova poslopja, dodali stroje in druge tehnične pripomočke. Skratka, trudili smo se iti s časom, tudi nove šole so nastajale: za poklic elektronika, računalničarja ...

Moj čas pa se je ustavil. Po devetintridesetih letih delovanja na različnih šolah sem se upokojila. Zdaj živim v PV

Zimzelen ...« je opis svoje delovne poti sklenila Kristina Vah. In za konec dodala še eno misel:

»Če si zares želiš nekaj,
če za to res trdo delaš,
če pri tem izkoristiš vse možnosti,
če se na svoji poti ne ustavljaš –
je uspeh res tvoj!«

Po zapisu Kristine Vah
dopolnila Diana Janežič

Pele so nam Lokoviške pevke

10. marca so nas razveselile Lokoviške pevke, ki jih je pripeljala mlada, sposobna pevovodkinja Simona Strahovnik. Lokoviške pevke so se nam kar same predstavile: »Pozdravljeni prijatelji! Saj vas lahko takole imenujemo – in da se še drugič srečamo. Rade bomo prišle, če nas boste povabili. Pomlad prihaja k nam, zato smo radostne. Tudi naše pesmi so vesele in poskočne. Naš zbor prepeva že 30 let. Dobivamo se tedensko in vadimo. Sodelujemo na različnih prireditvah v domačem kraju, na revijah v Velenju in Šoštanju. Smo tudi skoraj vedno gostje pevskega tabora v Stični.«

Pri nas so zapele več pesmi iz zakladnice narodnih viž, in tudi harmonika se je oglasila. Zapele so Slovenska dežela, Narava in pesem, Pojte, pojte drobne ptice, Po polju svet se beli, Jaz pa vrtec bom kopala – 14 vseh. Skoraj vsako pesem je na harmoniki spremljal Sandi Kotnik in tudi prepeval z njimi. 10. marec sovpada z datumom 8. marec – dan žena. Zbor je povabil mlada dekleta, ki že sodelujejo na vajah in so zapela: Mamica je kakor zarja, srček njen je zlat. Ubrano in ganljivo so zapela in marsikatera solza je kanila na lica. Resnično je bilo lepo. Za zaključek je Sandi zaigral s harmoniko nekaj valčkov, gostje in pevci pa so zaplesali.

Kristina Vah

Trije zimski klepeti

Drago Tamše - Fili

Drago Tamše, za svoje znance in prijatelje Fili, se nam je predstavil 2. decembra 2010. Rodil se je v delavski družini, v kateri je bil oče usnarj, kočijaž, kurjač centralne kurjave, mati, Mlinarjeva Tilka, pa je bila perica. Drago je bil njun edini otrok, za katerega sta se razdajala, zato je imel, kot je poudaril, čudovito mladost.

Fili se Topolšice spominja kot zelo lepega kraja, v katerem je bilo veliko rož, bolnišnica je urejala svoje vrtove, v kraj je prihajalo veliko tujcev – bolnikov na zdravljenje v bolnišnico in zdravilišče.

Živela pa je Topolšica tudi drugačno, neturistično življenje. Ob Toplici so se vrstili štirje mlini – Vreščev, Kotnikov, Kolavtarjev, pri katerem je bila tudi žaga, ter Mlinarjev v Metlečah. Za te mline so rekli, da jih ni nikoli zeblo in nikoli utrudilo, kajti pod njimi voda ni nikoli zmrznila, saj je bila topla. Kmetje so tako žita mleli celo leto.

Vreščev mlin je bil Kumrov, to je last maminih staršev, in je bil tako imenovani merčni mlin – Filijeva stara mama je namreč kot plačilo za mletje vzela merice moke in tako preživljala družino.

Med prebivalci v Topolšici je bilo največ peric in zidarjev. Ti so žgali apno in izdelovali opeko. Tudi Filijev stari oče je bil zidar, delal je po Koroškem, zidal pa je tudi cerkev v Stari Ljubljani. Že v stari Jugoslaviji je imel naziv mojstra in je bil edini daleč okoli, ki je znal vezati železo. Peric je bilo okoli 30 in imele so to ugodnost, da so perilo prale v toplem izviru vode. Perišče je bilo pokrito, imelo pa je tudi prvo centrifugo na električni pogon za ožemanje perila. V bolnišnici so za pranje kuhali milo, s pralnim praškom, Radionom, so perice prale šele veliko pozneje. Za sušenje perila je bila urejena ograjena sušilnica na prostem; tam, kjer je zdaj športni park. Tudi Filijeva mama je bila perica in snažilka v bolnišnici, pa tudi perilo je likala. Vedno je pripovedovala o veliki čistoči v bolnišnici, ko je bil njen primarij dr. Vasa Savič.

Fili se je v Rudarskem šolskem centru izučil za kvalifi-

Od decembra lani do začetka marca smo imeli v PV Zimzelen štiri zimske klepete. Na njih smo gostili tri domačine – Draga Tamšeta, Marijo Pergovnik in Majdo Menih, ki so nam skozi spomine na svojo mladost in življenje v preteklih letih natresli tudi veliko zanimivih podatkov o Topolšici. Četrty klepet smo pripravili s slovensko pesnico Nežo Maurer, o čemer pišemo v posebnem članku.

Drago Tamše - Fili je preživljal čudovito mladost.

ciranega rezkalca in celo delovno dobo delal v velenjskem premogovniku. Marsikdo pa tudi ve, da je bil njegov največji hobi smučanje. V pogovoru je obujal spomine na prve smučke, smučanje z Ocepkovega hriba, poudaril pa je še, da je imel prvi v Topolšici elanke. Poskusil se je tudi v smučarskih skokih, kot srednješolca pa ga je Rudi Ževart navdušil za alpsko smučanje. V tedanjem Rudniku lignita Velenje je bila športna dejavnost zaposlenih izredno razvita – to tradicijo zdaj nadaljuje Športno društvo – in smučanje je bilo eden najbolj množičnih športov. Leta 1970 je Fili opravil tečaj za vaditelja smučanja in v mnogih letih je naučil smučati več kot 600 otrok in odraslih.

Marija Pergovnik

27. januarja smo gostili zelo zgovorno, živahno Topolščanko Marijo Pergovnik. Z odličnim spominom ter prefinjenim občutkom za iskrivost je ustvarila prijeten in zabaven večer, kot ga že dolgo ni bilo v Topolšici, saj so družabni prostor preplavljale salve smeha.

Mara Pergovnik, kot jo kličejo prijatelji in znanci, se je kot prvi otrok rodila v leseni, 400 let stari Zafrški hiši. »V naši družini je živelo vsega skupaj 11 ljudi – poleg naše družine še tetini in stričevi otroci, saj pri njih doma ni bilo prostora za vse. V hiši smo bili na tesnem, otroci smo spali po dva v posteljah, a v tej hiši smo bili vsi srečni, nikoli se nismo kregali,« je začela svojo pripoved Mara.

Oče je bil strog, hud, je rekla Mara. Delal je kot živinozdravnik, čeprav za to ni imel uradne izobrazbe, pač pa veliko uspehov in ljudje so ga cenili. Mama je veliko delala.

Pergovnikova Mara je skozi življenje hodila s trmo in odločnostjo.

Med drugo svetovno vojno so v njihovi hiši – kot v drugih hišah v Topolšici – živeli trije Nemci, ki pa jih Mara ohranja v dobrem spominu, saj niso bili hudobni. »Verjetno so imeli nekje svoje družine; bili so dobri ljudje,« meni Mara.

Sicer pa so se pri njih mnogokrat ustavili tudi partizani in mama jim je kaj skuhala, spekla kruh. Mara je obudila spomin na dogodek, ki bi se lahko slabo končal. Nekega dne je bila hiša polna partizanov, ki so se dobro najedli in tudi napili, tedaj pa je prišla novica, da se bližajo Nemci. Partizani so predlagali, da se umaknejo v gozd nad hišo, od koder bi streljali na Nemce. Pa jih je Marina mati prosila, naj tega nikar ne storijo, saj bodo v tem primeru Nemci požgali hišo in kaznovali domače. K sreči so Nemci pot nadaljevali drugod.

Mara se je rodila s sedmimi meseci in je ob rojstvu tehtala le 1,5 kilograma. Vseskozi je bila drobna, pri 17. letih pa je nato še zbolela za tuberkulozo. Težko komaj 47 kilogramov in skoraj zapisano smrti so jo poslali na

zdravljenje v Novo Celje, kjer je preživela pet mesecev. »Meni je bilo v bolnišnici dobro, zame je bil to povsem nov svet. Toliko hrane še nisem videla in sem rada jedla, največ »špeh«, saj je dober za pljuča,« je trdila.

Okrevanje je nadaljevala še na Pohorskem dvoru in v Tupaličah na Gorenjskem, k ozdravitvi pa je gotovo pripomogla tudi njena močna volja, celo trma, ki jo je Mara pokazala pri mnogih odločitvah v življenju. Tako si je, na primer, sama uredila, da je opravila triletno poklicno šolo za šiviljo, kajti doma je v šole niso nameravali dati, in nato je po osem let delala v Topru, Tovarni usnja Šoštanj in šivalnici Bolnišnice Topolšica.

Navkljub očetovemu nasprotovanju si je sama izbrala moža – Pergovnikovega Edvarda, ki je večkrat pomagal pri delu na njihovi kmetiji. Poročila se je pri 28 letih in z možem sta imela tri otroke: Edija, Bojano in Uroša. Mara je zdaj že dolgo vdova, ima pa pet vnukov.

Mara je živela polno, pestro življenje. Kot otrok se je velikokrat igrala v perišču, rada je smučala, igrala šah, plesala. Igrala je celo v gledališki igri – bila je nemški agent in še danes ima slabo vest, kako je morala biti v svoji vlogi groba in se zdirati na druge igralce, tako da se jim je kasneje opravičila. Je pa v igranju na odru zelo uživala.

Majda Menih

Majda Menih se je v Topolšico preselila pred 48 leti, kamor jo je pripeljala ljubezen do zdravnika Bogdana Meniha. Čeprav jo je sprva vleklo v Celje, je z leti Topolšico sprejela za svoj dom; še več, skrbno je preučila njeno zgodovino, znamenitosti in znamenite ljudi ter zbrala veliko slikovnega in pisnega gradiva. Mnogo tega je z nami delila na zimskem klepetu 3. marca.

Za uvod je povedala, da je danes v Topolšici 270 hiš in okoli 1220 prebivalcev. Kraj je privlačen, saj skozenj ne peljejo tranzitne poti, ni industrije, po sanaciji TE Šoštanj pa se je v kraju zelo izboljšal zrak. Področje okoli Šoštanja je bilo naseljeno že v prazgodovini. V neposredni bližini, ob Hudem potoku v Šentflorjanu pod Belimi Vodami, se nahaja znano arheološko najdišče Mornova zijalka. V njej so odkrili 24 prazgodovinskih artefaktov in mezolitsko orodje, med katerim izstopajo dve koščeni harpuni in koščena konica. Jama je služila za začasno bivališče tudi kasneje, saj je bilo v njej najdeno antično bivališče na kar 383 kolih ter več drobnih najdb.

Topolšica je imela v ne tako daljni zgodovini veliko pomembnejšo vlogo, kot jo ima danes. Med letoma 1925 in 1946 je bila samostojna občina, imela je lastno elektrarno in pošto. Bolnišnica za zdravljenje pljučnih bolezni je nastala na temeljih zdravilišča, ki je uradno začelo delati 1838. leta, prvi zapisi o zdravilni vodi v Topolšici pa so bili najdeni v dnevniku ljubljanskega škofa Tomaža Hrena iz leta 1617.

.....►

Bolnišnica je leta 1919 sprejela prvo bolnico in je bila dolgo pojem za zdravljenje pljučne tuberkuloze v Jugoslaviji in tem delu Evrope. Ko je bolnišnico vodil dr. Lušicki, je bilo v njej do 300 postelj, leta 1921 pa je prvi uporabil novo metodo zdravljenja pnevmotoraksa v Jugoslaviji. Kasneje, 18. maja 1950, so opravili tudi prvo operacijo na pljučih v Jugoslaviji.

Med letoma 1922 in 1939 je dr. Vasa Savić povzdignil Topolšico v priznano zdravilišče in Majda Menih je predstavila nekatere zdravnike, ki so delovali v Topolšici, znamenite goste zdravilišča ter opisala še druge načine zdravljenja, v katerih so tukaj prednjačili – z zrakom, soncem. V kraju se je zdravilo veliko otrok, zato so zanje ustanovili gozdno šolo, v kateri so se otroci učili na svežem zraku, sredi smrekovih gozdov.

Majda Menih si želi, da bi bili domačini ponosni na Topolšico.

Topolšica se je zapisala v zgodovino tudi s pomembnim dogodkom ob koncu druge svetovne vojne – 9. maja 1945 je Alexander Löhr, nemški poveljnik skupine armad E in poveljnik za jugovzhod, tukaj podpisal brezpogojno kapitulacijo nemških oboroženih sil za Jugovzhodno Evropo.

Majda Menih pa se ne zanima le za zgodovino. Po poklicu medicinska sestra je veliko predavala o zdravstveni preventivi, še danes je dejavna članica Hospica in še deluje na svojem poklicnem področju. Zanimajo jo tudi anekdote iz kraja in njegovi posebnosti, zato jo bomo še kdaj povabili na zimski klepet.

Diana Janežič

KUD Lipa Konovo

Nastopajoče iz KUD Lipa Konovo je 15. februarja pozdravila Diana Janežič, obenem pa tudi nas gledalce in poslušalce doma Zimzelen v Topolšici.

Pripravili so enodejanko Vasovalec, s katero so prikazali vasovanje fantov ob toplih večerih in boje med fanti za lepa dekleta na vasi. Tudi plačevali so si med sabo, da si pri tem lepem dejanju niso nagajali, a so ugotovili, da se ljubezni ne da plačevati.

Nekoč so fantje na vaseh peli svojim dekletom ali pa kar tako. Tudi člani KUD Lipa so po nastopu zapeli nekaj pesmi ob spremljavi harmonike. Zapeli smo z njimi tudi mi in si tako popestrili sicer turoben dan. Nazadnje smo s pesmijo Prišla bo pomlad želeli priklicati pomlad.

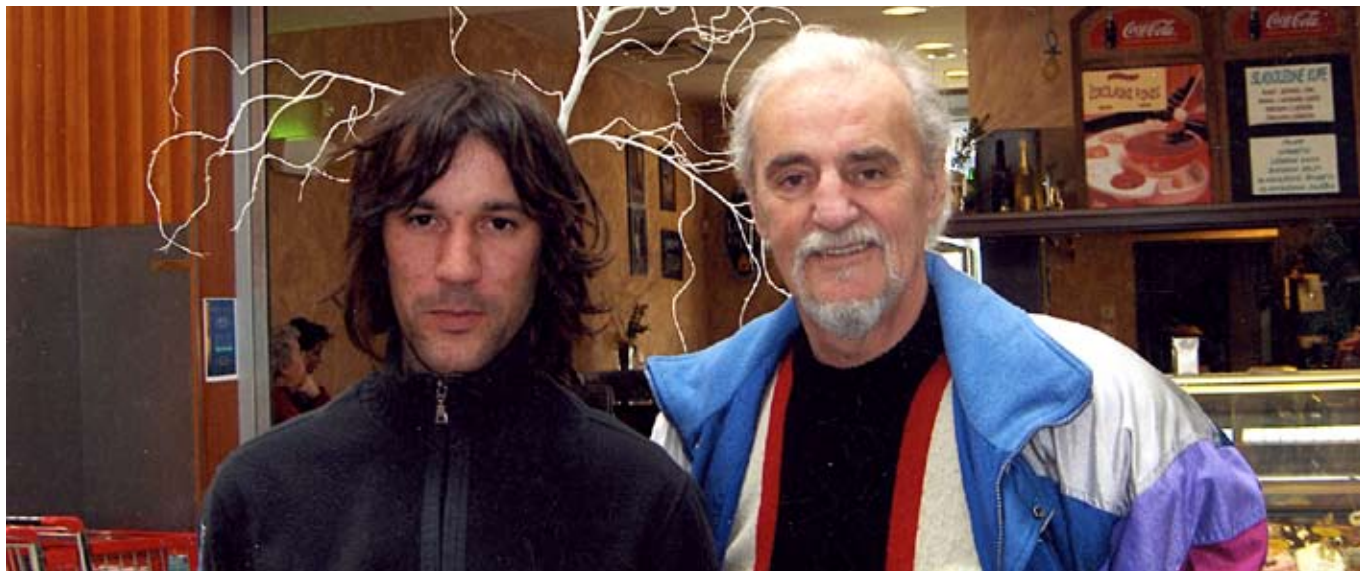
Naš novi stanovalec Fery Smola pa je zelo popestril večer z vložkom Krjavlja iz Desetega brata, kako je hudiča presekal na dva kosa. Res, odrezal se je s svojim nastopom in smo mu navdušeno zaploskali.

Veronika B.

O Primožu Peterki iz prve roke

Med številnimi vsebinami, ki smo jih imeli priložnost poslušati na naših predavanjih, smo 15. marca imeli tudi športno zgodbo. Marec je že vrsto let rezerviran za smučarske polete v Planici, poleg tega pa je v letošnjem marcu svojo športno kariero, polno vzponov in padcev, sklenil najboljši slovenski smučar skakalec, danes 32-letni Primož Peterka. Z vsem je povezan naš stanovalec Ferdinand Smola Fery.

Fery Smola je bil menedžer Primoža Peterke v času njegovih največjih uspehov. Pod svoje okrilje ga je sprejel potem, ko je imel več kot 15-letne menedžerske izkušnje iz vodenja New Swing Quarteta in glasbene agencije Lira, s katero je organiziral številne nastope mednarodnih estradnih skupin po celi Jugoslaviji.

V Primožu Peterki je Fery videl mladega talentiranega skakalca, ki potrebuje človeka, da ga vodi po uspešni tekmovalni poti. Ta se je začela leta 1996, ko je Primož postal član državne reprezentance ter nanizal svoji prvi dve zmagi v svetovnem pokalu. Sledil je bliskovit vzpon med najboljše na svetu in že v najstniških letih je Primož okusil vso slavo.

Morda prekmalu za mladega, neizkušenega fanta, morda je bil obkrožen z napačnimi ljudmi. Temu Fery pritruje, saj je med svojim delom s Primožem Peterko spoznal ljudi v Smučarski zvezi Slovenije, ki so gledali predvsem na svoje koristi, polnili svoje žepe, Primož pa je bil le orodje, s katerim so kovali svoje dobičke.

Na Peterko so hitri in veliki uspehi, navdušenje Slovencev, slava, promocijske dejavnosti delovali slabo: padel je v globoko krizo, v športu in v zasebnem življenju, od koder se je dolgo pobiral. Po slabih petih letih se je pobral in spet slavil zmago v svetovnem pokalu ter nato nanizal še druge vrhunске rezultate. Zmagal je na tekmi novoletne turnee leta 2003 in prejel dve ekipni me-

dalji na svetovnem prvenstvu v skokih in na olimpijskih igrah. V svetovnem pokalu je Primož Peterka dosegel kar 15 zmag, prvo v Zakopanah leta 1996, ko ni imel še niti 17 let, zadnjo pa na novoletni dan leta 2003 v Garmisch-Partenkirchenu.

Fery je o Peterki govoril prijazno, z razumevanjem in s ponovnim navdušenjem, ko se je spominjal njunih skupnih najustvarjalnejših in najuspešnejših let. Hkrati pa z obžalovanjem, da se je športna pot moravškega orla prehitro končala, in z grenkim spoznanjem, da se tudi v šport meša politika, da so mnogi mladi športniki izrabljeni za zasebne interese ter da je bil tudi on deležen metanja polen pod noge in skrivnih igrice.

O vsem tem, o desetih letih Primoževe kariere in svojega dela z njim je napisal knjigo Primož Peterka – Peti. V njenem uvodu je nagovoril Primoža: »Iz prve roke ti želim opisati in s slikami pokazati tistih nekaj tvojih drobnih vragolij, ki ti jih zaradi tvoje mladosti in simpatične igrivosti noben pošten Slovenec ni nikoli zameril. Bil si mlad, zagnan in z dušo in telesom vdan smučarskim skokom ... Primož, ti si bil, si in ostaneš naš slovenski športni dragulj za vse čase.«

Fery nekaj teh knjig še ima, in če vas zanima športna zgodba Primoža Peterke, vam bo izvod z veseljem podaril.

Diana Janežič

Z Nežo Maurer med njenimi pesmimi in življenjsko zgodbo

V počastitev slovenskega kulturnega praznika smo v PV Zimzelen na februarški zimski klepet 4. februarja povabili slovensko pesnico, pisateljico, prevajalko in publicistko Nežo Maurer. Slovenka leta 2008, častna meščanka Polzele, kjer je rojena, in Škofje Loke, kjer zdaj živi, je decembra lani praznovala 80. rojstni dan. »Zdaj sem v modi, pa vabila na različne pogovore in prireditve kar dežujejo,« je dejala nekoliko utrujena po kar nekaj obiskih v šolah, vrtcih v nekaj dneh. A je kljub temu zbrano, odkritosrčno in modro odgovarjala na naša radovedna vprašanja in nam predstavila svojo poezijo.

Neža Maurer

Za začetek smo jo vprašali, ali jo vsa ta pozornost, popularnost pri njenih letih bremeni ali ji daje novo energijo. »Če se dobro počutiš, rad delaš in nič ni težko. Ko pa ne moreš več, pač rad počivaš. To, da so moje pesmi priljubljene, mi daje zadoščenje. Ko si pri delu uspešen ali ko žanješ sadove svojega dela, potem si srečen. Ko mi kdo reče, da rad prebira moje pesmi, pravim: 'Prav, lepo, nisem zastoj živela.' Navsezadnje sem vse dala v svoje pesmi. Učila sem, delala kot novinarka, ampak glavnina mojega življenja je bilo pisanje pesmi,« je dejala.

Otroštvo Zalesnikove Nežike

Neža Maurer se je rodila v vasi Podvin v Občini Polzele. Tam je obiskovala osnovno šolo, po vojni je hodila v nižjo gimnazijo v Celju in Žalcu, učiteljske je obiskovala v Ljubljani. Svojo prvo službo učiteljice je dobila na Primorskem, v Črnem Vrhu nad Idrijo, kasneje je poučevala na gimnaziji v Ilirski Bistrici. Vmes se je vpisala na Pedagoško akademijo v Ljubljani in po diplomi še na Filozofsko fakulteto – smer slavistika.

Ko je med našim klepetom obujala spomine na mlada leta, je prikazala povsem drugačno življenje otrok, kot ga ti živijo danes. Zalesnikovi Nežiki, kot so ji rekli, je mati vsak dan, preden je šla na dnino, naročila, kaj mora opraviti: pomiti posodo, poribati tla, očistiti čevlje in podobno. Ko je delo opravila, je bila prosta, hkrati pa se spominja, da ni bilo nobenih prepovedi, kot jih otroci poznajo danes: ne sedi predolgo za računalnikom, ne glej televizije, ne 'kuri' predolgo luči ...

»Saj ničesar od tega, kar je danes tako mamljivo za otroke, ni bilo. Niti elektrike. Če si hotel imeti igračo, si jo moral narediti – punčko iz cunj ali iz lesa. Tu se je kazala naša ustvarjalnost. Najlepše pa je bilo na paši, ko smo se družili otroci iz cele vasi.« Neža Maurer je svoje pastirske čase, sodelovanje v mladinskih delovnih brigadah in učiteljevanje opisala v knjigi Dom za telohov cvet.

Ljubezen je temelj življenja

Leta 1960 je začela delati v novinarstvu: postala je prva urednica šolskih oddaj na Televiziji Ljubljana, bila tehnična urednica Rodne grude ter pri reviji Otrok in družina, urejala je brošure za Pionirski dom, veliko je delala za Kmečki glas. Kasneje je bila glavna urednica in direktorica lista Prosvetni delavec, nato pa do upo-

kojitve samostojna svetovalka za kulturo pri Komiteju za informiranje Slovenije.

Od leta 1962 je članica Društva novinarjev, od leta 1973 Društva slovenskih pisateljev, od leta 1983 gibanja za kulturo miru in nenasilja ter od leta 1991 PEN kluba.

Po moževi smrti leta 1970 se je morala še bolj postaviti na svoje noge in skrbeti za štiri ljudi, poleg sebe, sina in hčere še za svojo mamo. »To je bilo na eni strani dobro, kajti nisem se imela časa predajati solzam, ampak sem morala delati, zaslužiti. V tem času sem napisala veliko pesmi, ki so izšle leto dni po moževi smrti v zbirki Ogenj do zadnjega diha.«

Neža Maurer trdi, da je ljubezen temelj življenja. »Prav nič zanimivo in lepo ni živeti, če nimaš nikogar ali ničesar rad. Takšni ljudje so zagrenjeni, nevoščljivi in rahlo hudobni. To je razumljivo. Če nimaš nikogar rad, imaš občutek, da si sam na svetu. Tudi če te ima nekdo rad, to ne odtehta tega, da ti nisi zmožen tega čustva,« nam je položila na srce.

Neža Maurer je izrazita pesnica izpovedne ljubezenske lirike in v njej se kaže kot odprta, topla osebnost. Njena pesem kljub osamljenosti stremi k optimizmu, vitalnosti in pogumu. Njene ljubezenske pesmi so zelo čutne, globoke, neposredne in hkrati preproste. Ko jih prebiramo, se zdi, da v njih pove prav tisto, kar bi želeli povedati sami, a ne znamo.

O ljubezni med moškim in žensko je odkrito povedala: »Ne znam si predstavljati življenja brez ljubezni dragega moškega. Pa moške ravno tako opravljam kot druge ženske in mnogo slabega rečem o njih. In če se le da, si izborim svoj prav. Saj so ta bitja, kadar ljubijo, zelo predana in lahko jih imaš rad.«

Pesmi v zbirki Od mene k tebi pa je v celoti posvetila svojima otrokoma oziroma vsem otrokom. »Otroka sem si želela. Že pred rojstvom sina Miklavža sem začela o njem pisati pesmi, potem sem jih pisala o hčerki Evi. Menila sem, da sem za otroka odgovorna do njunega 20. leta starosti, potem sta odgovorna sama sebi. Tako je zbirka nastajala 26 let, pesmi iz nje so bile objavljene v reviji Otrok in družina ter v mnogih revijah po Jugoslaviji. Zbirka Od mene k tebi je bila večkrat ponatisnjena in je izšla skupno v največji nakladi od vseh mojih zbirk, to je v 16 tisoč izvodih.«

Ogenj do zadnjega diha

Ko smo Nežo Maurer pohvalili za njeno vitalnost, je z nasmehom dejala: »To je prevara. Videti sem dobro, v resnici pa veliko spim. Tudi po 12 ur. In ne delam veliko. Bi si pa tudi želela, da ne bi stalno poslušala, da smo starejši odveč in breme. To je zelo naporno poslušati. Upam, da bom lahko ogenj do zadnjega diha (kot piše v eni od svojih pesmi, op. p.) in bom kolikor toliko do-

bre volje, kajti žalost mi ne leži.

Nekateri ljudje so vedno žalostni. Vem, da je vedno dovolj vzrokov za žalost, pri posamezniku ali na svetu. Ampak mnoge žalostne zgodbe niso odvisne od mene, zato bom, kolikor bom imela moči, skrbela zase in za svojo bližnjo okolico ter za svoje duhovne otroke – pesmi.«

Neža Maurer je s svojo literaturo za otroke in odrasle med nami že desetletja. Njene zbirke so bile razprodane, pesmi pri ljubiteljih zelo brane, za širšo javnost in medije pa ni bila vedno v modi. Ko je bila leta 2008 izvoljena, kot se je izrazila, za Slovenko leta in je nato leta 2010 dobila še zlatnik poezije na Veronikinih večerih, je bilo, kot bi nanjo posvetil reflektor.

Ob koncu pogovora pa je odkritosrčno priznala, da se od pisanja pesmi in izdajanja knjig ne da živeti, razen »če imaš bogate starše ali si lastnik tovarne ali pa živiš v veliki državi, kjer so naklade tvojih knjig velike. V Sloveniji že za marsikaj drugega manjka denarja in zato ga za književnost še zlepa ne bo,« je sklenila.

Neža Maurer še piše. V letu 2010 so izšle štiri njene knjige, a le v eni so zbrane novejšje, še neobjavljene pesmi. To je zbirka Piramide upanja, ki prinaša pesmi o času, časnosti in večnosti ter je opremljena tudi s čudovitimi umetniškimi fotografijami dr. Gregorja Radonjiča.

Diana Janežič

OGENJ

Biti ogenj, greti in dogoreti!
Pepel ni ostanek ognja,
ostanek teme je.
Biti ogenj!
Svet je presvetljen,
tudi vesolje.
Ni strahu pred neskončnostjo,
ne pred večnostjo.

Vsak hip je večnost,
vsaka ura, vsak dan.
Svetla sem in plapolam.
Svetla sem in mirno gorim.
Tlim in sem svetla.
Kjer sem, je svetlo in toplo.
Biti ogenj –
do zadnjega zublja,
do zadnje iskre,
do zadnjega diha!

Naša Vera bi bila alfa samec, če bi bila moški

Veronika Balažič

Trajalo je nekaj dni, da sem samo opazoval in opazoval. Samo v naši bivalni enoti sem našel ravno tri med sedemnajstimi, ki so mi ustrezali. In med temi tremi je Vera, nekdanja učiteljica, pravi deloholik in vitalna čez vse meje. Čez teden je v domu, za konec tedna pa, če ni bolna, gre domov k svojim šestim fantom, kot imenuje svoja dva odrasla in uspešna sinova ter štiri vnuke. Mož, ki je bil tudi pedagog, ji je umrl že pred vrsto leti, a ga zelo pogreša.

Čez teden vodi knjižnico, piše članke za internet o dogajanjih v domu, presaja in zaliva rožice po hodnikih in naš hodnik je pravi botanični vrt. Ne izpusti nobene prireditve in telovadne ure in je vedno »v nulo« urejena.

Vsak četrtek v naši mali čajni kuhinji peče piškote, za pusta pa krofe in flancate. Vsakemu rada v težavah pri-

Ko sem se odločil, da grem v oskrbovalni dom, sem imel en sam strah in pomislek, namreč ali bom tam našel vsaj dva ali tri sostanovalce, da si bom lahko uredil prijetno bivanje, da bomo občasno igrali tarok, šah in razpravljali o kulturi, turizmu, umetnosti in o vsakdanjih dogodkih, ki jih prinašata tisk in TV.

skoči na pomoč. Jaz v šali rečem, da bi še komarju dala tableto proti bolečinam, če bi ga bolela glava.

Midva se kar veliko druživa, pogovarjava in igra tarok s pisateljico Tito. Cenim Verine napore in energijo, ki jih vlaga za skupno dobro.

Draga Vera, trudi se še dalje, saj je končno tudi zate to dobro, saj je tudi duha treba nenehno krepiti tako kot telo. Oprosti, če se ti vedno ne pridružim, kajti jaz živim celo življenje malo po svoje in sem za zdaj, vsaj rezultati kažejo, dovolj uspešen.

Pa tarok se nauči igrati, saj kot sama praviš, ti je že pokojni mož rekel, da tarok ni za »babe«. Malo za šalo! Veš, jaz ne mislim tako. Še bova igrala!

Pa srečno, prijatelj Fery.

Dogodkov poln december

V decembru se vsem nekam mudi. Iščemo, kupujemo darila – in v tem tudi uživamo. Počistimo stanovanja, prinesemo čisto pravo jelko, tudi venčke spletemo in postavimo jaslice. Posebno živahno je v kuhinji. Tu pečemo razne dobrote: slastna peciva in seveda tudi orehovo potico. Vsi nekaj pričakujemo! Posebno nestrpni so otroci, saj je december mesec daril. Radodarni so Miklavž, Božiček ali dedek Mraz.

V veselem decembru dnevi hitro tečejo. Za zadnji mesec v letu je bilo v Zimzelenu napovedano veliko prireditev in dogodkov in tudi zgodilo se jih je toliko. Vsi ti praznični dnevi so bili za nas nekaj posebnega.

Dogodki so se kar vrstili

2. decembra je domačin Drago Tamše - Fili pripovedoval o svojem življenju, o rojstnem kraju Topolšici in načinu življenja v njem, ko je bil še mlad.

Zanimivo ga je bilo poslušati. Povedal je, kako so delali iz ilovice zidake, v apnenici gasili apno, gradili in pleskali stanovanja, dogradili bolnišnico. V to bolnišnico

7. decembra smo poslušali predavanje z naslovom Zavarujmo sebe. Predavatelj policist je razlagal, kako čuvati svoje imetje, kako razni nebodigatreba znajo izmakniti denar in druge vrednosti ... Bodimo pozorni!

Od 8. do 18. decembra smo v vseh prostorih imeli zaporo, saj so se v celem centru pojavili bolniki. Prek 60 jih je ležalo z drisko in bruhanjem. Nekateri so ležali po 3 do 4 dni. V domu je zbolelo tudi precej članov osebja. Stanovalci smo si tudi med seboj pomagali. Kuhinja je nudila prežganko, prepečenec, limone in banane, pozneje tudi čokolado. Viroza – smo rekli – je nekatere bolnike izsušila. Izgubili so tek za hrano.

Center smo okrasili z adventnimi venčki, ki smo jih sami ustvarili.

so iz različnih krajev prihajali bolniki s TBC, tuberkulozo. Bolniki so se zdravili in mnogi tudi ozdraveli. Tamše se je razgovoril o veliki družini obeh starih staršev. Bili so delavni in so složno živeli. Obširno je opisal svoje življenje, šolanje in povedal je, kako je dobil kvalifikacijo v RŠC. Pomagal je graditi prvo velenjsko skakalnico. Veliko je prispeval za razvoj Topolšice.

Jaslice so bile kot mesto Betlehem v malem.

Veseli december

Miklavž je bil letos radodaren. Vedno ga je treba posebej pohvaliti. Že dva dni pred njegovim obiskom smo iz testa oblikovali male Miklavže in vraga. Bilo je toliko napečenega, da smo bili vsi obdarjeni. Miklavž je prišel s spremstvom angelov in vragov, pa tudi otroci iz Topolšice so pripravili domiselno igrico. Po predstavi se

Romana Kolenc je kot klovnesa Pika Flika zabavala zbrane.

je Miklavž z angeli in vrage sprebral po sobah Zimzelena. Rokoval se je s stanovanci in jih tudi pobožal. 6. decembra je nastopil Njivski kvintet. Ubrano so zapeli in zaigrali. Prijazno in sproščeno smo jih poslušali.

Da se res bliža božič, so nam dale vedeti jaslice. Več dni sta lastnik jaslic Martin Vovk in njegov pomočnik Anton Perovec razporejala in postavljala prelepe jaslice. Tu smo videli ovce, psa, oslička, pravi mlin, ki se je vrtel in mlel; prave jasli in še in še ... Domiselno so bile postavljene v ozadju hiše, posebne luči ... »Jasnina, lepota, krasne so jaslice,« sta vzkliknili Sonja in Dragica iz Primorske. Tine je napisal: »Zelo lepo – tako naprej!« In to so bile prave jaslice v Zimzelenu. V oko, ki se zazre v podobe jaslic, zasije toliko detajlov, da so kot privid, a v bistvu so kot mesto Betlehem v malem. Res so bile čudovite.

Staro leto se je poslovilo

28. december je bil poseben dan. Božiček je pripravil predstavo. Iz dolgih balonov nam je pričaral vse mogoče: cvetlice, palice, božičkove klobučke. Posebno zanimivo je bilo, da je iz nič ustvaril Božička. Med čaranjem se je oglašala prijetna glasba, saj se nežnih citer nikoli ne naveličaš.

Po predstavi pa so v večnamenski dvorani za skupno mizo sedli stanovanci s svojci in delom osebja. Skupno smo se pozdravili in nato uživali okusno hrano, ki so jo pripravile kuharice. Vzdušje je bilo slovesno. Tudi glasba je spremljala naše praznovanje, kajti še so zveneli nežni zvoki citer. V štirih dnevni prostorih pa so se zbrali tisti stanovanci, katerih svojci niso bili prisotni. Tako kot v dvorani je bilo enako slovesno v dnevnih prostorih. Naše gospodinje so stregle in se resnično ravnale po protokolu. Večerja je bila slovesna in vsi smo se dobro počutili. Tudi zapeli smo in si za slovo rekli: »Hvala, lepo je bilo in vsem srečno novo leto!« Legenda pravi, da so Sveti trije kralji Gašper, Miha in Boltežar – G + M + B – zagledali na obzorju svetlo zvezdo, repatico, in ta jih je

V srečno novo leto s svojimi domačimi

vodila do jaslic, kjer je ležal na slami otročiček in sta ga čuvala Jožef in Marija. Ko so jih zagledali, so vedeli, da je to Sveta družina. Poklonili so darila in se poslovili.

Naši Trije kralji so bili koledniki – domačini. Zapeli so nekaj pesmi in odšli. Prišel je januar, staro leto se je poslovilo ...

Kristina Vah

Pevski zbor

Zadnji dan v februarju je bil poseben dan. V Zimzelenu se je slišalo čudovito prepevanje. Ne, tokrat nas ni obiskal kakšen pevski zbor, zapeli so naši stanovanci na prvi vaji našega zborčka. Koliko talenta imajo, so pokazali že na prvi vaji. Zborček, ki še nima imena, deluje pod vodstvom Mojce Šabec. Vsak ponedeljek ob 14. uri se zberejo v prostorih delovne terapije, kjer skupaj zapojejo. Vsem, ki radi prepevate in še zbirate pogum, sporočajo, da je z njimi vedno veselo in da ste v zboru več kot dobrodošli.

Janja Koželj

22. februar – Kajuhov dan

Začela se je 19. decembra 1922 v Šoštanju, kjer je v glavnem preživel otroštvo, nato v Mariboru in na Jare-nini, zatem pa v babičinem hotelu v Šoštanju. V gimna-zijo so se mladi vozili v Celje, na vlaku so se seznanjali z vsem naprednim v Sloveniji, Kajuh pa je spoznal tudi svojo prvo ljubezen Marijo Medvedovo, ki ji je na svojo fotografijo s svojo lepo pisavo napisal to, kar bi si želela videti vsaka ženska v svojem življenju: Moji edini, ki jo ljubim.

Njen Karli, kakor so ga v Šoštanju klicali, pa je umrl pod kroglo pri Žlebniku v Zavodnju, ko je s kulturniško sku-pino XIV. divizije opravljal politične mitinge in kulturno delo na vsej poti na Štajersko, Dolenjsko, Notranjsko. Ostal je živ v svojih prelepih, globoko občutenih pe-smih. Največ jih je posvetil mami, dekletu, borbi in z njimi opogumljal borce in ljudi v najtežjih dneh naše narodne zgodovine, kjer je recitiral svoje pesmi in tudi pesmi drugih (partizanskih) pesnikov.

Bili so to bogati politični programi, ki so bodrili ljudi v zvezi s svobodo, ki pa je sam ni več dočakal. Čeprav je le šest let premalo, da bi izpel svojo dušo z lirsko pesmi-jo, nas še vedno navdihuje s posebnimi občutki lepote, ko jih prebiramo, se vanje vživljamo in jih cenimo. Bo-gatijo nas. Njegove pesmi, pisma, fotografije je imela v leseni škatli shranjene njegova Mičica – Marija Medve-dova, ki je vse predala NUK v Ljubljani kot zapuščino in last vseh Slovencev.

Njena pripoved, pesmi in pisma so posneti na kasetah. Nikoli več se nista srečala, pesnik in njegovo dekle, in se poslovila, saj je njegovo življenjsko nit pretrgala krogla na pragu Žlebnikove domačije. Pokopan je v Podkraju.

Zelo dobro ga je poznala in opisala njegova vrstnica, naša stanovalka Jožefa Skornšek – Placerjeva Pepca, saj ga je osebno poznala, zelo cenila, spoštovala, o njem pripovedovala, a je tudi njej 22. februarja 2011 prene-hala goreti luč življenja. Pa prav na dan, ko si je silno želela prisostvovati srečanju ljubiteljev lepe pesmi.

Da, na ta dan je bilo v Centru Zimzelen nadvse slove-sno, saj so nas obiskali pomembni gostje: moški pevski zbor z Raven, recitator Kajuhovih pesmi Darko Nikolovski, harmonikar ter predstavnik društva upokojencev

22. februar je za PV Zimzelen poseben dan, saj je to obletnica smrti pesnika, partizana, kulturnika, Šoštanjčana Karla Destovnika - Kajuha. Že dopoldne smo se seznanili z njegovo življenjsko potjo, mnogo prekratka je bila.

Z Darkom Nikolovskim in pevci pevskega zbora z Raven smo bili znova s Kajuhom.

Drago Seme, ki je povezoval program. Pozdravila pa nas je direktorica Zimzelena Andreja Štefan Bukovič in nam zaželela čim lepše doživljanje tega popoldneva.

Prav zares, bilo je prelepo povedano, še lepše pa so bile zapete pesmi pod vodstvom gospe Rotovnik. Kar done-lo je v naših prostorih od slovenskih ljudskih, narodnih, partizanskih umetnih, planinskih pesmi. Bilo je veliko poslušalcev, ki smo z veliko hvaležnostjo poplačali trud pevcev z obilnim ploskanjem, žarenjem v očeh, mnogi pa so s pevci kar zapeli, saj so peli naše priljubljene in znane pesmi.

Dogovorili smo se, da se še srečamo in obogatimo naše življenje, saj ni pomembno, kako dolgo živimo, pač pa, kako bogato živimo. In mi smo ta popoldan bogato preživeli!

Veronika B.

V PV Zimzelen vsako leto s ponosom počastimo 22. februar, dan spomina na pesnika Karla Destovnika – Kajuha, domačina iz Šoštanja. Prav tako smo pono-sni, da je bila naša stanovalka Jožefa Skornšek – Pla-cerjeva Pepca, ki je bila Kajuhova prijateljica. Z njeno pomočjo smo Kajuha, čas, v katerem je ustvarjal, nje-govo poezijo – tudi neobjavljene pesmi – in Šoštanj pred 2. svetovno vojno spoznali поблиže. Placerjeve Pepce se bomo vedno s spoštovanjem spominjali.

Pust, pust, mastnih ust

V Zimzelenu smo kar zgodaj začeli s pustnimi dogodivščinami. Najprej smo že v sredo, 2. marca, spekli flancate in se z njimi posladkali ob čaju.

Ptujski kurenti so uspešno odgnali zimo.

Pisan zbor mask iz Vrtca v Topolšici

V četrtek, 3. marca, pa so nam popoldan popestrile avtohtone maske iz Šoštanja. Zbrali smo se v večnamenski dvorani in jih navdušeno pozdravili, saj so si to tudi zaslužili. Prišli so tresimirji in šoštanjski koši. Tresimirji so bili narod, ki je živel v nerodovitnih, mrzlih krajih. Preseljevali so se do naših krajev, kjer so bili oblečeni v živalske kože, za obrambo pred vročino in dežjem so bili pokriti s širokokrajnimi klobuki, obuti so bili v cikle, v rokah pa so držali palico, okrašeno z živalsko lobanjo. To so bile prijazne maškare.

Šoštanjski koši pa so moški, ki jih v košu nosi žena. Maska ima zanimivo zgodovino. V Tovarni usnja Šoštanj so delavci dobro delali, dobro zaslužili. Potem ko so dobili plačo, so zavili v gostilne, tam dolgo modrovali, predolgo za njihove žene. Te so šle v drvarnice po koše, nato pa v gostilne po že zelo »utrjene« može in jih v koših odnesle domov. To je prava šoštanjska maska.

Zelo dobro nam je maškare predstavil njihov vodja, mi pa smo jim v zahvalo veselo zaploskali. Povabil nas je v Šoštanj na maškarado, ki je po obsegu kar tretja v Sloveniji.

Veronika

Kurenti in otroške maske pregnali zimo

Na pustno soboto, 5. marca, se je naš center tresel od hrupa, ki so ga z ogromnimi zvonci ustvarjali ptujski kurenti. Štirje močni fantje in drobno dekletce so v

spremljstvu hudiča prinesli v avlo PV Zimzelen pustno razpoloženje in glasno preganjali zimo. Pogostili smo jih z domačimi flancati, direktorica je enemu od kurentov na palico zavezala prtiček, da bi bili kurenti prijazni do deklet, nato pa smo jim bučno zaploskali.

Pravo pustovanje pa smo v PV Zimzelen imeli v torek, 8. marca. Stanovalci so v bivalnih enotah že cel teden izdelovali različne maske iz papirja in kartona – partizanske kape in puške, metulje, mačje glave, krone. Maskirali smo se tudi zaposleni in skriti za svojimi maskami smo se dopoldne zbrali v večnamenskem prostoru, kjer so se nam pridružili otroci iz Vrtca Šoštanj, enota Topolšica, in OŠ Topolšica. Medvedki, princeske, supermani, čebelice, indijanci, čarovnice in še mnoge druge maske so nam zapeli in zaplesali. Ker je bil ta torek poleg tega, da je bil pustni, tudi dan žena, so otroci med plesno predstavo priklicali rožice in jih ob voščilu za 8. marec razdelili vsem prisotnim. S svojim prisrčnim programom so nam zelo polepšali dan, mi pa smo jih pogostili s krofi in sokom.

In v naši Dolini meseca, ki je bila nekaj mesecev zasnežena in zamrznjena, je že v naslednjih dneh zavel topel veter, stopil sneg in ozelenil travo. Pust je odnesel zimo in prinesel pomlad!

Diana Janežič

Ansambel Svit

Kar precej nestrpni smo se zbirali 9. februarja v večnamenski dvorani. Ni še bil čas za začetek koncerta, nas pa je bilo že zelo veliko na svojih sedežih v pričakovanju kulturne hrane, saj je bil to dan po kulturnem prazniku, ko smo bili še vsi razneženi od velikih besed o kulturi in kulturnikih.

Nas pa so obiskali pravi kulturniki, ansambel SVIT iz Bevč in Vinske Gore. To so štirje fantje – pevci, in dve dekletki – Marina in Mihaela; ena igra na citre, druga na flavto. S sabo imajo tudi povezovalca, ki je dobro opravil svojo nalogo. Peli so, igrali, v nas pa je vse to vzbujalo plemenita čustva ugodja in nas notranje bogatilo. Peli so pesmi davnih dni, današnjih dni, proti koncu bogatega koncerta pa so zapeli nam najlepšo pesem – S triglavskega veter hribovja: hvala vam zanjo.

Vrhunec je naše srečanje doseglo, ko so zaigrali in zapeli arijo tlačanov iz opere Nabucco. Nekdo je rekel: »Pa saj ne moreš verjeti, da lahko tako čudovito zveni in te vsega prevzame!« Še res je! Mislím, da nas je vse obogatilo in nam podarilo res lep kulturni popoldan. Še pridite! Veronika B.

Skupina Jesensko cvetje

11. januarja smo se v večnamenski dvorani centra zbrali s posebnim namenom. Želeli smo prisluhniti skupini Jesensko cvetje. Skupina že zrelejših pevk in gospoda ob citrah so nam želeli zapeti in zaigrati nekatere manj znane božične pesmi. Priznam, da mnogih med njimi še nikoli nisem slišala, a so mi bile všečne.

V drugem delu nastopa so zapeli nekaj slovenskih narodnih pesmi, ki jih tudi malokdaj slišimo. Lepo!

V tretjem delu pa so povabili k sodelovanju tudi nas. Prav radi in v velikem številu smo se odzvali in z njimi peli naše lepe pesmi. Ljudje radi zapojemo, kar se je pokazalo tudi tokrat, saj so nekateri peli še po nastopu v dvigalu. Tako naše prelepe slovenske pesmi ne bodo šle v pozabo. Opažamo, da tudi mladi čedalje pogosteje in smejeje zapojejo domačo pesem. In tako je prav! Veronika B.

Pevci Društva upokojencev Velenje

17. marca so nas presenetili z mogočno zapeto pesmijo pevci moškega pevskega zbora upokojencev iz Velenja. Kako so zapeli! Tudi ta zbor ima mlado, vneto pevovodkinjo, ki zelo uspešno vodi te manj mlade pevce, ki pa nikakor niso za »v penzijo«, saj bi bilo res škoda, če jih ne bi več slišali. Saj smo si rekli: se še vidimo in slišimo, to ne more biti zadnjič!

Zaigral je še njihov pevec Franci Žerdoner in popestril dogajanje. Hvala vam!

Ugotavljamo, da nas je Slovencev malo. Če pa hodimo na koncerte in sledimo delu mnogih, mnogih pevcev, ugotovimo, da smo zelo bogati, saj imamo našega narodnega bogastva obilo. Le premalo ga cenimo in ga mnogi niti ne poznajo. A je res škoda, da smo često premlačni do dela mnogih kulturnikov, ki nam nudijo dosti užitkov, ki pa jih mnogi ne znajo užiti. Veronika B.

